



HÖGSKOLAN
I HALMSTAD

KANDIDATUPPSATS

Organisering och ledning av arbete och välfärd 180hp



Vi säger samma sak, men vi menar olika saker

Sex förskolepedagogers upplevelser av kommunikation med föräldrar med ett annat modersmål än svenska

Ida Blom och Rami Amin

Socialt arbete 15hp

Halmstad 2017-08-23



Vi säger samma sak, men vi menar olika saker

Sex förskolepedagogers upplevelser av kommunikation med
föräldrar med ett annat modersmål än svenska

Ida Blom

Rami Amin

2017-08-23

Akademien för hälsa och välfärd

Organisering och ledning av arbete och välfärd

Kandidatuppsats i Socialt arbete, 15 hp

Handledare: Malin Johansson

Titel: Vi säger samma sak, men vi menar olika saker. Sex förskolepedagogers upplevelser kring kommunikation med föräldrar med ett annat modersmål än svenska.

Författare: Ida Blom och Rami Amin

Sammanfattning

Arbete tar upp relationen mellan förskolepedagoger och föräldrar med ett annat modersmål än svenska och undersöker pedagogernas upplevelser av denna typ av kommunikation.

Frågeställningarna i denna undersökning är ”*I vilka situationer upplever pedagogerna kommunikationen brister?*” och ”*Vilka åtgärder finns i situationer där kommunikationen brister?*” samt ”*Hur upplever pedagogerna den egna kompetensen i kommunikationen med föräldrar med ett annat modersmål än svenska?*”

Resultaten visar att den egna kompetensen brister när pedagogerna möter dessa föräldrar och flertalet pedagoger saknar detta i sin utbildning. Empirin är baserat på semi-strukturerade intervjuer med sex förskolepedagoger på kommunala förskolor i Storstockholm.

Materialet är analyserat genom en kvalitativ tematisk analys där olika teman togs fram och som presenteras i resultatkapitlet. Arbetets teoretiska utgångspunkter som resultatet analyseras utifrån är det sociokulturella perspektivet och symbolisk interaktionism. Den vetenskapsteoretiska utgångspunkten är ett socialkonstruktivistiskt perspektiv.

Eftersom resultaten visar att förskolepedagogerna anser att deras egen kompetens inte är tillräcklig och skulle önska mer fokus på kommunikation med föräldrar under utbildningen, är ett förslag till praktiska insatser att utveckla utbildningen till att möta detta.

Nyckelord: Socialt arbete, kommunikation, åtgärder, förskolepedagoger, andra modersmål än svenska

Title: We say the same things, but we have different meaning to it. Six preschool teachers' experiences concerning communication with parents with another mother tongue than Swedish.

Authors: Ida Blom and Rami Amin

Abstract:

This paper will examine the communication between parents with Swedish as a second language and the pre-school teachers. In addition, this paper will investigate the teachers' experiences concerning the communication.

The paper seeks to answer three questions; "*In what situations do teachers experience the communication as lacking?*" and "*What measures are used in situations where the communication is lacking?*" and finally, "*How do the teachers perceive their own skills when communicating with parents who have another native language than Swedish?*"

Results show that the teacher perceives their own skills as inadequate. Accordingly, most of the teachers wish to examine this kind of communication during their education in preparation to properly meet these parents. The collected data is based upon six semi-structured interviews with pre-school teachers working at municipal pre-schools in the city of Stockholm and its nearby suburbs.

The material was analyzed through a qualitative thematic analysis where different themes were found and are presented in the results chapter. The results are analyzed through the papers' theoretical starting points of the socio-cultural perspective as well as through symbolic interactionism. The scientific theory used is a social constructivist perspective.

Since the results show that pre-school teachers find their own skills as inadequate and wish to examine this kind of communication with parents during their education, a proposal of practical applications is to develop the education to meet these needs.

Keywords: Social work, communication, action, pre-school teachers, other native languages than Swedish

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Problemformulering.....	2
1.2 Syfte.....	2
1.3 Frågeställningar.....	2
1.4 Förståelse.....	2
1.5 Relevans för socialt arbete.....	3
1.6 Bakgrund.....	3
1.7 Avgränsningar och klargöranden.....	4
2. Tidigare studier.....	5
2.1 Lärares upplevelser och föräldrars delaktighet.....	5
2.2 Mottagande och pedagogernas förväntning.....	6
2.3 En förståelse för föräldrarna.....	7
2.4 Sociokulturella skillnader och föräldradelaktigheten.....	8
3. Teoretiska utgångspunkter.....	9
3.1 Sociokulturellt perspektiv.....	9
3.2 Symbolisk interaktionism.....	10
4. Metod.....	12
4.1 Vetenskapsteoretisk utgångspunkt – Ett socialkonstruktivistiskt perspektiv.....	12
4.2 Kvalitativ metod.....	13
4.3 Datainsamling.....	13
4.4 Urval.....	14
4.5 Analysmetod – innehållsanalys.....	15
4.6 Genomförande.....	15
4.7 Etiska aspekter.....	15
4.8 Metoddiskussion.....	16
4.9 Tillförlitlighet.....	19
5. Resultat.....	20
5.1 Generella upplevelser av kommunikation.....	20
5.2 Brist i kommunikationen.....	22
5.3 Åtgärder och förebyggande åtgärder.....	25
5.4 Egna upplevelser.....	24
5.2 Analys.....	26
5.2.1 Generella upplevelser av kommunikation.....	26
5.2.2 Brist i kommunikationen.....	27
5.2.3 Åtgärder och förebyggande åtgärder.....	28
5.2.4 Egna upplevelser.....	29
5.3 Resultatdiskussion.....	30
6. Slutsats.....	32
6.1 Studiens relevans för socialt arbete och samhället i stort.....	32
6.2 Slutsatser i relation till praktiskt tillämpning och fortsatt forskning.....	33
Referenser.....	34
Bilagor.....	38
Bilaga A: Missivbrev.....	I
Bilaga B: Intervjuguide.....	II

Förord

Detta examensarbete handlar om kommunikationen och samverkan mellan svensktalande förskole-pedagoger och vårdnadshavare som har ett annat modersmål än svenska. Då den ena av oss har erfarenhet av arbete på förskola och den andra ett intresse av kommunikation valde vi att slå samman dessa delar vilket gjorde att vi landade i detta examensarbete.

Vi som har skrivit examensarbetet heter Ida Blom och Rami Amin och har gått utbildningen Organisering och ledning av arbete och välfärd, socialt arbete 180 hp, på Halmstad Högskola.

Uppsatsens omfattning rör sig mellan presentation av tidigare forskning på området, vår metod och en presentation av resultat och avslutas med en analys-och diskussionsdel. Ett stort tack till de personer som har medverkat och delat med sig utav sina erfarenheter och åsikter i våra intervjuer som är underlaget till examensarbetet. Vi vill även tacka vår handledare Malin Johansson för all hjälp vi har fått under arbetets gång, men också tacka varandra för stöd och ett gott samarbete.

1. Inledning

I arbetet ligger fokus på att undersöka kommunikationen mellan förskolepedagoger och föräldrar med ett annat modersmål än svenska. Dessa föräldrarna utgör en brokig skara människor och det kan vara olika lätt eller svårt att kommunicera med dem i olika situationer.

”Många utländska föräldrar ser oss som förvaring, dom ser inte oss som första steget mot skolan. Utan för dom är vi förvaring. Det är för dom ett ställe där dom kan lämna barnen och inte som en lärande miljö.” (Kajsa)

Förskolan är en av de viktigaste instanserna för nyanlända med flyktingbakgrund. Förskoleverksamheten erbjuder barnen en struktur i vardagen där både barn och föräldrar kan få tillgång till pedagoger – en viktig tillgång för familjer som har lämnat sina gamla nätverk bakom sig och ännu inte har hunnit etablera nya nätverk. (Angel och Hjern, 2004)

Då migrationen har ökat under de senaste decennierna har det inneburit att den etniska och kulturella mångfalden har ökat och variationen av detta har gett upphov till nya möjligheter och växande förväntningar på det svenska samhället (Socialstyrelsen, 2010 s.17). I detta fall kommer vi främst se till immigrationen och hur den typen av folkförflyttning har en påverkan i kommunikationen mellan förskolepedagoger och vårdnadshavare.

I det svenska samhället har integrationen sedan mitten på 1970-talet varit präglad av att gälla de nyanlända, och hur de skulle anpassas in i samhället. Detta har lett till att befolkningen delas i två grupper, de som är ”svenskar” och de som är ”invandrare” där svenskarna ses som redan integrerade och invandrargruppen ses som de som behöver integreras, med svenskarnas hjälp. De som redan är ”svenskar” ses som normen och målet för integrationen vilket får effekten att det blir en segregerad integration. (SOU 2006:73 s.1)

Att effekten blir en segregerad integration visar att det krävs mer tydligt arbete för hur integration ska ske, samt att vi inte stannar vid att nysvenskar assimileras då integrationspolitiken bör vara till för båda dessa grupper och inte enbart den senare. Detta är intressant för vår undersökning då kommunikation öppnar upp för förståelse mellan människor vilket kan leda till att man blir en mer sammansvetsad grupp. Ett steg i rätt riktning, vinklat i ett perspektiv med socialt arbete, kan vara det jobb förskolans pedagoger lägger ner på att kommunicera och samverka med föräldrar med andra modersmål för att få dessa individer att känna sig välkomna, involverade och att de tillsammans med personalen arbetar för en gemensam miljö för såväl personal som föräldrar och barn. Att känna att man klarar av språket och att kunna göra sig förstådd samt förstå andra är en viktig del i att känna gemenskap och gemenskap i sig är viktigt för att nå en god integration. Integration är ett område där socialt arbete arbetar i frontlinjen inom olika arenor och i olika utformningar.

Individer som arbetar med barn på olika sätt utsätts för en större risk för att drabbas av depression jämfört med den generella befolkningen. De som jobbar med barnomvårdnad har en mängd olika uppgifter att utföra så som exempelvis att planera läroplanen, daglig omvårdnad av barnen, planera måltider och kommunicera med föräldrar med mera. Att dras i flera olika riktningar som kräver ens uppmärksamhet kan leda till att personalen upplever personlighetsförändringar, känsla av att inte lyckas, samt emotionell utmattning bland flertalet faktorer. (Faulkner, Gertstenblatt, Lee, Vallejo och Travis, 2014)

Sociala frågor har blivit en del i arbetet för pedagoger på förskolan, det är något som inte fanns förr menar pedagogerna själva. Med sociala frågor syftar man på bemötandet och arbetet med de ökade skillnader gällande föräldrarnas bakgrunder (Broman, 2016). Stress och annan ohälsa i arbetslivet är ytterligare en faktor som gör det intressant att undersöka kommunikationen mellan pedagoger och föräldrar eller andra vårdnadshavare då brist i kommunikationen kan vara ett stort stressmoment. Stress och stressrelaterad ohälsa är av vikt för socialt arbete på grund av de effekter som kan lämna avtryck på en del av befolkningen. Att mötas utav oförståelse skapar stress och kan minska chansen till att det blir en god integration mellan dessa människor som möts på förskolan. Ineffektiv kommunikation och för hög arbetsbelastning är två psykosociala risker som kan leda till arbetsrelaterad stress, utbrändhet och depressioner och utgör ett par av de största problemen inom arbetsmiljöfrågor (Europeiska arbetsmiljöbyrån, 2017)

1.1 Problemformulering

Då förskolan är en av de första mötesplatserna som familjer möter i det svenska samhället och migrationen runt om i världen har inneburit att fler människor har kommit till Sverige, är det viktigt att se det som en plats som kan lägga grunden för en god integrering. Kommunikationen mellan parter blir här en central del. Som nämnt i tidigare avsnitt kan individer som arbetar inom barnomsorg uppleva stress och annan ohälsa då pedagogerna står inför ökade krav inom sitt arbete. Det är därför intressant att undersöka hur pedagogerna upplever de ökade kraven i sitt arbete och hur de upplever och hanterar mötet med de föräldrar som har förskolan som ett av de första mötena med en annan kultur och språk.

1.2 Syfte

Syftet med studien är att öka kunskapen om svenskspråkiga förskolepedagogers erfarenheter och upplevelser av kommunikation med föräldrar med ett annat modersmål än svenska.

1.3 Frågeställningar

Frågeställningar vi söker svar på utifrån detta syfte är:

- I vilka situationer upplever pedagogerna att kommunikationen brister?
- Vilka åtgärder finns i situationer där kommunikationen brister?
- Hur upplever pedagogerna den egna kompetensen i kommunikationen med föräldrar med ett annat modersmål än svenska?

1.4 Förförståelse

Förförståelse handlar om de förkunskaper som vi tar med oss in i uppsatsen. Verkligheten uppfattas inte endast av sinnen, utan även av tolkningar som i sin tur blir till förförståelse. Tolkningar som exempelvis vilka teorier och perspektiv som vi anser är relevanta för uppsatsen (Thurén, 2007).

Vi som har skrivit uppsatsen har en förförståelse som bland annat påverkats genom utbildningen som vi har studerat, som exempelvis synen på det mänskliga beteendet och sociala fenomen. Vidare har utbildningen givit oss kurser inom kommunikation och diskussioner med bland annat personer med annat modersmål än svenska, vilket också har haft en inverkan på vår förförståelse.

En av oss har även arbetat inom förskoleverksamhet sen innan och har därmed erfarenhet av kommunikation med föräldrar med annat modersmål än svenska. Genom att använda hermeneutiken som en teoretisk utgångspunkt i undersökningen försöker vi att se förförståelse som en möjlighet istället för ett hinder, genom att underlätta tolkning av materialet som ska bearbetas.

1.5 Relevans socialt arbete

Det svenska samhällets internationalisering ställer höga krav på människors förmåga att leva med och förstå de värden som ligger i en kulturell mångfald. Förskolan är en social och kulturell mötesplats som kan stärka denna förmåga och förbereda barnen för ett liv i ett alltmer internationaliserat samhälle. Medvetenhet om det egna kulturarvet och delaktighet i andras kultur ska bidra till att barnen utvecklar sin förmåga att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. Förskolan kan bidra till att barn som tillhör de nationella minoriteterna och barn med utländsk bakgrund får stöd i att utveckla en flerkulturell tillhörighet. (Lpfö, 2016 rev.)

Socialt arbete har som kärnuppdrag att främja social förändring, social utveckling och social sammanhållning (Akademikerförbundet SSR, 2014).

Lärare möter nya krav som handlar bland annat om att lära sig att dokumentera lärande på olika sätt samt att föräldrars delaktighet har ökat i syfte för bland annat verksamhetens kvalitetsarbete som står under läroplanen. Lärarnas handlingar grundar sig i kraven på att synliggöra sig själv samt sin verksamhet, där ett återkommande ord i lärarnas berättelser för de nya kraven är osäkerhet. Osäkerhet angående varför, vad, hur och för vem man genomför det systematiska dokumentationsarbetet.

Vidare visar Lärarförbundet att allt fler pedagoger blir sjuka av ökade krav. Ökade krav som kommer från föräldrar som har fått mer delaktighet, kraven kommer även från chefer som syftar till verksamhetens mål samt från pedagogerna själva. Siffror från försäkringskassan visar på att förskolelärarna är den fjärde mest sjukskrivna yrkesgruppen. (Lärarförbundet, 2015, 2014)

Bozarslan (2001) menar på att cirka en fjärdedel av alla förskolebarn har invandrabakgrund, då skall det påpekas att invandringen har ökat markant efter 2001 (SCB). Barn som är nyanlända och har åldern inne för att börja på förskolan, gör att verksamheten står inför nya utmaningar då förskolan blir en första anhalt för dessa barn genom möte av en helt främmande kultur, nya individer samt ett nytt språk. Dessa möten skapar utmaningar för förskolepedagogerna genom att kunna förhålla sig gentemot föräldrarnas och barnens bakgrund och ha kompetens att bemöta människor ifrån andra kulturer. (Bozarslan, 2001)

I det svenska samhället kan man se människor utifrån två olika grupper, de som är ”svenskar” och som utgör normen för hur man ska leva och föra sig och de som är ”invandrare” och som skiljer sig från normen. Ett sådant integrationstänkande motverkar sitt syfte och förstärker paradoxalt nog ett vi-och-dem-tänkande som utgör en stor brist i integrationspolitiken. (SOU 2006:73) Förskolan är en integrationsarena som är många familjers första anhalt och därför är det viktigt att se till förskolans potential att främja social jämlikhet och undvika ett vi-och-dem-tänkande och nå en god integrering och inte stanna vid att ”invandrare” ska assimileras in i det svenska samhället.

1.6 Bakgrund

Organisationen

Förskolan styrs utav skollagen och läroplanen. Inom skollagen bestäms vilka rättigheter och skyldigheter som gäller för barn och elever. Skollagen har som mål att ge underlag så att förskola och skola ska vara en pedagogisk helhet för ett barn från 1 år fram tills att barnet är 16 år. Förskolan samt skola har som gemensamma mål där ett av de är att rusta och förbereda barnen för samhället som det ser ut idag men även förbereda barnen inför framtidens samhälle. Förskolan ska, enligt 8 kap. 2§ i Skollagen, stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå ifrån en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. (SFS 2010:800) Förskolan har en central roll i barns utveckling och lärande och har stor betydelse för barnens framtida lärande (Skolinspektionen, 2016).

Läroplanen

Läroplanen är ett område som förskolepedagogerna måste kommunicera kring med föräldrar, oavsett vilket språk de talar. Föräldrar med olika kulturella bakgrunder tenderar att vara olika intresserade av vad läroplanen säger, men tas upp i uppsatsen för att ge en förståelse för läsaren vad den kan innehålla.

Paragraferna är hämtade från läroplanen för förskolan från Skolverkets hemsida.

Paragraf §2.4 i Lpfö 98 [rev. 2016]: åskådliggör samarbetet mellan förskolan och hem.

Där står det bland annat att förskolans arbete med barnen skall ske i ett förtroendefullt samt nära samarbete med hemmen. Föräldrar ska ges förutsättningar till att kunna vara med och påverka förskolans verksamhet.

Vidare står det att möjlighet till inflytande och delaktighet ges genom att förskolan är tydliga med sina mål och innehåll.

Förskolan ska vara ett kompletterande medel till hemmet genom att skapa bästa förutsättningar för att varje barn ska ha möjlighet att kunna utvecklas rikt och mångsidigt, i samarbete med hemmen.

§2.6 Arbetslaget ska dokumentera, följa upp, utvärdera och utveckla föräldrars inflytande i utvärderingar, vad och hur de har möjlighet att påverka samt hur deras perspektiv tas till vara. (Skolverket, 2017)

1.7 Avgränsningar och klargöranden

Pedagoger och föräldrar med ett annat modersmål

För att kunna hantera och avgränsa undersökningen valde vi att göra en geografisk avgränsning kring pedagogerna samt en avgränsning gällande föräldrarnas språkliga kunskaper.

Pedagogerna i vår undersökning är avgränsade till Stockholmsområdet och föräldrarna är avgränsade till att minst en har ett annat modersmål, detta på grund av att det var fler familjer där en av föräldrarna hade ett annat modersmål än familjer där båda föräldrarna hade ett annat modersmål än svenska.

Föräldrar med ett annat modersmål utgör en stor grupp, där en eller två föräldrar har ett annat modersmål. Språken varierar från närbesläktade språk som norska och danska till exempelvis arabiska och swahili. Föräldrarnas språkkunskaper varierar även också beroende på hur länge de har bott i Sverige.

Samverkan och makt

Mycket av den tidigare forskningen visar på samverkan mellan föräldrar och pedagoger, och är någonting som går igen i våra resultat. Det är en intressant vinkel av problemet men fokus ligger på kommunikationen i denna undersökning.

Det finns mycket tidigare forskning som ser till maktförhållanden mellan dessa typer av parter och det framkom även ur intervjuerna. Maktperspektiv och intersektionalitet är en mycket intressant gren men fokus i detta arbete ligger inte där utan följer pedagogerna i deras kommunikation med föräldrarna genom ett sociokulturellt perspektiv och symbolisk interaktionism.

Centrala begrepp

Enligt Svenska Akademiens Ordlista definieras **kommunikation** som kontakt mellan människor eller överföring av information (SAOL, s. 452) och **kompetens** definieras som tillräcklig skicklighet eller behörighet (SAOL, s. 453). I den berörda studien kommer begreppen att användas utefter dessa definitioner och i frågeställningen rörande den egna kompetensen är det pedagogernas syn på sin upplevelse av sin egen kompetens i olika situationer som är av intresse.

Förskolepedagog, pedagog och lärare är ord som används i arbetet men de syftar till pedagoger som arbetar på förskolan, om det inte förtydligas på annat sätt i texten.

Familjers olika kulturer och förutsättningar

Att undersöka förskolepedagogers upplevelser av kommunikation med föräldrar med ett annat modersmål än svenska gör att man inkluderar en stor grupp av föräldrar med olika förutsättningar. Vi som har skrivit uppsatsen går in med en förförståelse av att familjer från olika länder har olika förutsättningar till att förstå Sveriges kultur gällande levnadssätt och traditioner, där exempelvis en engelsk familj som har flyttat till Sverige har andra och enklare förutsättningar till att komma in i det svenska samhället än en syrisk familj som har en kultur och levnadssätt som skiljer sig mycket i jämförelse med vad den engelska och svenska kulturen gör.

Vidare är det en stor skillnad på en syrisk familj som kom till Sverige för 12 år sedan och en syrisk familj som har varit i Sverige i 2 år. Dessa familjer som båda kommer ifrån samma land, har helt även de helt olika förutsättningar att förstå det svenska samhället, då en syrisk familj som har varit i Sverige i 12 år har helt andra upplevelser och erfarenheter än en syrisk familj som kom till Sverige för 2 år sedan och som kan ha erfarenhet av trauman i form av krig och död.

2. Tidigare studier

2.1 Lärares upplevelser och föräldrars delaktighet

Tallberg Broman (2009) tar bland annat upp föräldrars inflytande och delaktighet inom förskola utifrån ett policy-, professions- och förändringsperspektiv, artikeln behandlar både förskole- och skolmiljön (Tallberg Broman, 2009) men det är förskolemiljön som är relevant i detta arbete.

Sedan slutet av 1980-talet och under hela 1990-talet har inträffat en omställning gällande synen på vårdnadshavares medverkan och inflytande inom förskola samt fördelningen av ansvaret för barnets uppfostran och undervisning mellan hem och förskola. Under välfärdsstatens uppbyggnad så lades mycket ansvar över barnets fostran, omsorg och utbildning på institutionen förskola men där det successivt har skett en förändring och där dagens institutioner är mer beroende av föräldrarnas delaktighet utifrån sin egen måluppfyllelse. Måluppfyllelse som i syftet att föräldrarnas inflytande och delaktighet

motiveras både som aspekt utifrån demokratin men också som ett medel för att få bättre prestationer inom förskola där tanken är att institutionen även ska få en ökad måluppfyllelse. (Tallberg Broman, 2009)

Lärares upplevelser är att yrket har utvecklats och förändrats genom bland annat ökat ansvar för sociala frågor de har fått ett annat viktigt uppdrag som inte fanns förr, vilket är att kunna handskas med de ökade skillnader i föräldrars bakgrunder vilket skulle kunna leda till åtskillnader kring synen på barnen och uppfostran. (Tallberg Broman, 2009) Kraven på lärare har ökat på grund av ett ökat inflytande från vårdnadshavare och barnen, samt att lärarna inte bedömer sig ha tillräcklig kompetens att hantera de ökade kraven som har medföljt. Vidare har vårdnadshavares ekonomiska möjligheter betydelse för deras förväntningar gällande inflytelse och medverkan, detta utifrån lärarnas tankesätt och tolkning. De föräldrar som har förväntningar gällande medverkan och inflytelse är också de föräldrar som har bättre ekonomiska resurser. (ibid) Pedagogernas förändrade arbete och ökade ansvar för sociala frågor tillsammans med föräldrarnas ökade inflytande och delaktighet utgör en bra grund för detta arbetets syfte; att ge ökad kunskap om förskolepedagogers upplevelser av kommunikation med föräldrar med ett annat modersmål än svenska. Föräldrarnas modersmål utgör en ytterligare dimension i kommunikationen mellan dessa parter och kan vara en faktor som påverkar relationen dem emellan.

Det finns problem för flera skolor med att få föräldrar med ett annat modersmål att bli delaktiga (Bouakaz (2007). Begränsad kunskap i svenska och okunnighet inom det svenska skolsystemet är svårigheter som gör det svårare för dessa föräldrar att få bli mer involverade. Pedagoger behöver en grundkunskap i att möta och bemöta människor som befinner sig i eller har befunnit sig i kris, som flera av dagens nya föräldrar med ett annat modersmål är i. Ifall pedagogerna ej får förutsättningar till utveckling inom det område finns risken för att pedagogen i fråga inte har orken kvar och faran finns att den pedagogen säger upp sig och byter arbetsplats. (Ellneby, 2007) Föräldrarna har ett tankesätt som syftar till att skolan på egen hand har ansvarighet gällande barns lärande och utveckling som inte angår föräldrarna, denna uppfattning har föräldrarna fått genom den egna erfarenheten och upplevelsen av skolan i sitt hemland, vilket skulle kunna vara en förklaring till att förskolan har svårt att få föräldrar med ett annat modersmål än svenska mer delaktiga i verksamheten. (Bouakaz, 2007)

2.2 Mottagande och pedagogernas förväntningar

Lunneblad (2013) menar på att mottagandet samt integrationspolitiken är en ”komplex och föränderlig problematik” som personalen på förskolan har att jobba med. Barn och familjer som är nyanlända i Sverige, har ofta förskolan som första möte med det svenska samhället. Att arbeta med en sådan grupp av människor kan innebära möten och kontakt med människor som har traumatiska upplevelser såsom krig från sitt hemland. Vidare så har de nyanlända barnen och deras familjer inte någon erfarenhet av den svenska förskolan. Frågan om hur mottagandet av nyanlända ska handskas inom förskolan är inte tydligt bland personalen och tolkas olika. Några av pedagogerna hade förväntningar på att föräldrarna ska fostras och anpassa sig till verksamhetens praxis och med det även en anpassning till den svenska kulturen, samtidigt som andra pedagoger som anpassade verksamheten och utgick ifrån föräldrarnas situation och behov. (Lunneblad, 2013)

Olika syn finns gällande att komma i tid till förskolan, där föräldrar med ett annat modersmål än svenska inte tänker att det är lika viktigt med att komma i tid som

förskolepedagogerna anser att det är. I det svenska samhället så är livet uppbyggt efter klockan och tidslag vilket leder till ett mer stressat samhälle. Föräldrar som kommer ifrån länder där tiden inte har en lika stor betydelse skulle kunna känna att komma prick klockan 09.00 till förskolan inte är något prioriterat. Ellneby (2007) tar upp Argentina som exempel, där man har en lättsam syn som speglar sig bland annat genom att det inte finns några busstidtabeller, bussarna kommer när de kommer. Samma sak gäller arbetet och middagsbjudningar, det är inte ovanligt att man kommer försent till dem. Kontakter till olika slags myndigheter är någonting som föräldrar med ett annat modersmål helst håller sig borta ifrån, detta då dessa föräldrar inte har en trygghet i det svenska språket eller har en annan synvinkel på kontakten med myndigheter. Denna förklaring kan vara en anledning till att föräldrar med ett annat modersmål än svenska inte ringer och meddelar förskolan när deras barn är sjuk eller ledig från förskolan (Ellneby, 2007). Dessa situationer som på olika vis beskriver kulturkrockar där kommunikationen inte tolkas likadant av pedagoger som föräldrar ligger i linje med den andra frågeställningen rörande vilka åtgärder och förebyggande åtgärder som finns ute i förskolorna och vilka åtgärder som finns att använda sig utav när kommunikationen brister.

Under sådana omständigheter och situationer som ovan nämnda är det betydelsefullt hur pedagoger bemöter och behandlar dessa situationer med föräldrar. Det gäller för pedagogerna att på ett välvilligt sätt och utan att vara nedlåtande, förklara för dessa föräldrar *hur* och *varför* man arbetar på det sättet som man gör i de svenska förskolorna. Det handlar om att skaffa sig en förståelse för föräldrarna där tanken är att hitta den bästa metoden för deras barn (Ellneby, 2007).

En pedagog som anstränger sig till att skapa en god kommunikation till föräldrar, uppskattas av dessa föräldrar även fast de inte förstår allt. Att pedagoger anstränger sig till att försöka skapa en god kommunikation gör att föräldrarna känner sig betydelsefulla. (Bozarslan, 2001)

Ett sätt att träffa och förstå nya människor med andra kulturer och bakgrund än sig själv och få en slags förståelse för dessa är genom att försöka att förstå sig själv. Detta kan man göra genom att fundera på hur man själv uppfattas av andra och därigenom få en förutsättning till att se oss själva utifrån och enklare få möjlighet till att få en förståelse för vad andra människor ser. (Ellneby 2007)

Förskolepedagoger anser att en bra relation till föräldrarna är betydelsefull i syfte för att kunna ge bra förutsättningar för barnens trygghet men också för att stärka föräldrars trygghet och känsla av inflytande och förståelse. Ett bra förhållande som ger förtroende skapas genom att lyssna på föräldrarna, som kan ge förutsättningar till insikt och respekt för den andres uppfattningar och värderingar. (Skans 2011)

Bozarslan (2001) talar om vikten av att vara opartisk och fördomsfri som pedagog i möte med föräldrar, man ska försöka att lära känna föräldern och försöka att förstå vad som kan ligga bakom förälderns olika handlingar. Förskolepedagoger kan och brukar skylla på föräldrar och deras brister gällande det svenska språket, det menar Bozarslan (2001) är fel och syftar till enkla åtgärder som man kan använda sig utav istället såsom kroppsspråk och användning av få och enkla ord. En förskolepedagog skulle kunna undvika kontakt med en förälder som har annat modersmål än svenska för att hen inte behärskar svenska språket fullt ut, det är än mer väsentligt att ha bra relation till föräldrar som inte begriper det svenska språket bra samt även att eftersträva en kreativitet gällande olika former av kommunikation. I annat fall finns risken att föräldern känner sig mindre prioriterad och utanför. (Bozarslan, 2001)

2.3 En förståelse för föräldrarna

Vidare fokuserar Lunneblad (2013) på vikten av att försöka skapa en förståelse för föräldrarna. Ett sådant försök är nödvändigt utifrån att det skulle kunna ge förutsättningar till att åstadkomma en slags förståelse av kulturella skillnader i föräldrasamarbetet. Vidare är detta nödvändigt då missförståelse i kommunikation kan motverka ett bra samarbete och det kan leda till att barnen får utstå konsekvenserna utav bristerna i kommunikationen. Ett exempel som togs upp i studien var angående hur viktigt det är att barnen får i sig frukost i syfte att ge möjlighet till bättre koncentration än vad barnet skulle ha varit utan frukost.

Personalens kommunikation och hur de talar till föräldrarna och vilken syn de har är sammankopplat med tradition och allmänt bruk, där personalen har en syn på vad som är lämpligt att göra och när det är lämpligt att ta upp det till diskussion med familjer med annat modersmål än svenska.

Det kan handla om vilken tid på dygnet man äter till när barnet går och lägger sig. Utifrån personalens dialoger med föräldrarna så visar man på vad man anser vara svenskt och sammankopplat med att vara en bra förälder (exempelvis att ens barn inte går och lägger sig vid 24.00 en vardag), skälen till dessa blir att det gynnar barnet och är det bästa för barnet. (Lunneblad, 2013)

Pedagogerna försöker att ha en förståelse för dessa föräldrar, men att möten och samspelet mellan personalen och föräldrar ofta leder till att personalen försöker be föräldrarna att göra på ett visst sätt, där personalen även tillrättavisar föräldrarna om det så skulle behövas. (ibid)

För pedagoger som vill skapa förtroende hos föräldrar med annat modersmål än svenska är det inte helt enkelt. Det är i de individuella mötena med föräldrarna som ger förutsättningar till att få bort fördomar om varandra och ge oss en mer detaljerad bild av personens verklighet som skulle kunna göra relationen mer djup. För att ha möjligheter till att vara personlig krävs det att man tillåter olikheter. Ett mångkulturellt samhälle behöver möten som sker oplanerade och i naturliga miljöer i människor vardag bland människor som har olika kulturella bakgrunder. (Bozarslan, 2001)

Språket är ett av de största hindren för att skapa förbindelse mellan skola och hem. Att informationen angående skolsystemet och dess användning endast skrivs ut på svenska och inte på föräldrarnas modersmålspråk är ett annat stort hinder gällande föräldrar delaktighet. (Bouakaz, 2007)

2.4 Sociokulturella skillnader och föräldradelaktigheten

Förskolor som har stora kulturella skillnader utvecklar i större utsträckning nya typer av samarbeten. Ett sådant arbete kan leda till en gemensam utväxling om olika normer och värderingar som finns i hemmet och på förskolan. Vidare visas detta genom att mestadels av informationen som ges ut till föräldrar är månadsbrev men även information som finns på väggar på förskolors avdelning uppskattades av föräldrarna. Förskolor som har en högre andel föräldrar med annat modersmål än svenska är lite mer kreativa och använder sig mer utav exempelvis foto som en informationskälla i syfte att föra vidare verksamhetens policy. Detta gjordes då svenska språket inte var fullt utvecklat och missförstånd enkelt kunde ske ifall man bara använde sig av text. (Sandberg & Vourinen, 2008)

Barn från olika sociokulturella miljöer får använda sina tidigare erfarenheter och kunskaper och dessa barn går in till förskolan med mycket erfarenhet av läsande och

skrivande från sina familjer, men även ifrån medier samt populärkultur. Vissa barn får förutsättningar till att ta med sig dessa erfarenheter in till förskolan och då bildas ett fortlöpande sammanhang och band mellan hem och förskola, medan de flesta barnen inte får samma möjligheter och därmed blir banden mellan hem och förskola inte sammankopplad på samma sätt. (Fast, 2007)

Dessa erfarenheter och kunskaper som barnen har tagit till sig genom medier och populärkultur har ett väldigt lågt värde i de pedagogiska verksamheterna, medan värdet är mycket starkare hos barnen själva i förhållande till andra barn.

Vidare visar resultaten på skillnader angående förskolepedagogernas förväntningar på dessa barnen och deras familjer, utifrån deras bakgrund. Barn som är tvåspråkiga och har ett annat modersmål än svenska får ingen bra respons från förskolepedagogerna.

En del förskolepedagoger kan ha tydligt låga förväntningar på vad barnen kan och vad de har förutsättningar till att lära sig, detta är starkt sammankopplat med barnens olika sociokulturella miljö och bakgrund, samt deras olika modersmål. Det finns en viss risk med att jobba i multikulturella områden då det kan leda till att pedagogerna blir bekväma och nästan förutsätter att dessa barn inte har samma språkliga förståelse som barn till svenskspråkiga föräldrar. (Fast, 2007)

Ett sätt som förskolepedagoger kan arbeta med att få barnens föräldrar mer delaktiga och samarbetsvilliga i förskoleverksamheten är genom att exempelvis visa upp vad barnen har gjort och varit med om på förskolan, i syfte att sammankoppla hem och förskolan. Detta arbete var dock inte uppskattat från familjernas sida.

Resultaten i studien visar bland annat på att förskolepedagoger inte har ett stort värde för, eller arbetar med barns bakgrund och kunskap, utifrån föreställningen om demokrati och jämlikhet. Detta gäller främst barn med ett annat modersmål än svenska. (Fast, 2007)

Chefer inom förskola och skola påpekar tyngden av hur viktig föräldradelaktigheten är och att den borde få större plats inom lärarutbildningarna för att ge framtida lärare tillräckligt med hjälpmedel och förutsättningar för den uppgiften. En ökad vetskap och en större medvetenhet gällande förhållanden till och samverkan med vårdnadshavare i "ett mångkulturellt, heterogent samhälle" krävs. Då vårdnadshavares delaktighet och medverkan har ökat behöver förskolepedagogerna stärka sin kompetens i syfte att säkerställa jämlikhet och likvärdighet för dessa föräldrar, så att de får lika förutsättningar till delaktighet. (Tallberg Broman 2009)

Vidare är pedagogernas språkkunskaper av betydande mening. Pedagoger som kan hantera flera språk är en viktig del i arbetet med att modersmålet metodiskt och praktiskt ses som en komplettering till det svenska språket gällande det pedagogiska arbetet på förskolan. (Skans, 2011) Det är också viktigt att ge två barn med samma modersmål möjligheter till att prata det språket, detta då barnen stimuleras till att tala modersmålet. Det är betydande och av vikt att föräldrar med annat modersmål än svenska förstår hur betydelsefullt det är för barnets utveckling av modersmålet att dessa barn pratar sitt modersmål hemma. Detta är grundläggande för förbättring av andraspråket (svenska i detta fall) att man även fortsätter att sporra modersmålet. (Ellneby, 2007).

3. Teoretisk utgångspunkt

3.1. Sociokulturellt perspektiv

En av de teoretiska utgångspunkterna är det sociokulturella perspektivet.

Kommunikation och språk är grundläggande inom det sociokulturella perspektivet. Då det är kulturellt medfört, ser det olika ut beroende i vilken omgivning man befinner sig i. I dessa olika omgivningar och situationer som individer befinner sig i finns det olika förväntan och mallar som man ska förhålla sig till. Människor skapar sig en förståelse av hur den kulturen är uppbyggd och hur man ska agera i situationer som kan uppstå. Det finns varierande språkkulturer gällande olika yrkesprofessioner såsom förskolan, vården och i en verkstad. Inom dessa olika kulturer som finns hos olika professioner finns en slags bristande överensstämmelse mellan dessa som bemästrar det kulturella språket och dessa som inte gör det. Pedagoger bör vara eftertänksamma gällande språket som används i kontakt med föräldrar. (Säljö, 2000)

Det sociokulturella perspektivet är relevant för undersökningens syfte då det ger oss en förståelse för hur olika människor med olika kulturer har olika slags förståelse och erfarenheter gällande situationer, exempelvis där språkliga kunskaper blir avgörande för en situations utgång.

Språket ger oss möjlighet till tolkningar av olika händelser och situationer och även förutsättningar till lära oss av det. Detta är en viktig del i syfte att skapa och kunna kommunicera ut kunnande. Detta lärande och ständiga utveckling sker hela tiden i människors vardag när man integrerar med varandra, däremot behöver det inte alls vara något positivt lärande hela tiden. Därmed behöver man vara observant gällande vilken direction progressen och lärandet går åt men även att ställa frågan vad det är som dessa människor får lära sig inom olika situationer och händelser.

Vidare uppfattas lärandet inom det sociokulturella perspektivet som medverkande i sociala interaktioner. En individs biologiska möjligheter har inga begränsningar när det gäller lärande. Det som däremot berör och har effekt på lärandet är människans närmiljö och personer som man integrerar med. I varje händelse där det sker kommunikation mellan två personer så skapas förutsättningar till ny kunskap i form av egentligen vad som helst, som skulle kunna användas i personens framtida möten och interaktioner. (Säljö, 2000)

Situationer som har uppstått genom samverkan ger människor förutsättningar till att tyda den verklighet som man varit i. Dessa kan sedan nyttjas som hjälpmedel för att kommunicera och få en förståelse för kommande liknande situationer. Genom att interagera med andra och skapa en kommunikation med andra så skapar man möjlighet till den andra personens mening och idéer. Människors yttrade reflektioner ger möjlighet för andra individer att använda sig av dem och fortsätta med ens egna tankesätt. (Säljö, 2000)

Interaktionen mellan individer kan generera en möjlighet till ny kunskap, och det är ett lärande i ständig utveckling. Att det sociokulturella perspektivet ser till ständigt lärande i interaktion med andra ses som relevant för undersökningsfrågan angående pedagogernas egna kompetens i kommunikation med föräldrar med ett annat modersmål än svenska.

3.2. Symbolisk interaktionism

Ytterligare en teoretisk utgångspunkt i arbetet, främst i analys- och diskussionsdelen är symbolisk interaktionism.

Symbolisk interaktionism är en samhälls teori som har tydliga kunskapsteoretiska implikationer och innebär att man tar en tolkande inställning. Med symbolisk interaktionism menar man att samspelet mellan människor genomförs på ett sätt som gör att individen kontinuerligt tolkar de symboliska innebörderna i sin omgivning (även andras handlingar) och agerar på grundval av denna tillskrivna innebörd. I mer

vetenskapliga termer innebär detta så krävs det att forskaren lyckas fånga den tolkningsprocess genom vilken (aktörerna) konstruerar sina handlingar. (Bryman, 2016) Inom den symboliska interaktionismen handlar det inte om att ta reda på varför vissa individer ses som avvikare utan att försöka förstå hur denna process ser ut och går till; symbolisk interaktionism är ett perspektiv där man vill förstå innebörden och meningen i sociala relationer.

Den symboliska interaktionismen är en relevant teoretisk utgångspunkt för arbetet då undersökningsområdet rör kommunikationsprocessen mellan förskolepedagoger och föräldrar med ett annat modersmål där parterna försöker tolka varandra för att skapa en gemensam förståelse i det som kommuniceras kring arbetet som utförs på förskolan.

Ett av språkets största värden ligger i att det ger en kontroll över organisationen av en handling där det fungerar som ett redskap för ett ändamål. Olika sorters tecken och symboler utgör tillsammans språket och vi tolkar människors handlingar utefter dem. Detta kan ske genom olika gester som tolkas av den andra parten genom användandet av hur man för ögonen eller olika kroppshållningar.

Mead (1976) menar att den sociala handlingen innebär en slags växelverkan mellan olika individer där de anpassar sig efter varandras beteende i den sociala processen. (Mead, 1976)

Mening och gester

Gester kan ge upphov till en individs reaktion som i sin tur reagerar, vilket tolkas av den andra individen. När samma slags gest uppväcker samma idé hos parterna har det skapats en signifikant symbol som anger en viss betydelse.

Språk innehåller en mängd olika symboler som svarar mot ett visst innehåll som i sin tur är identiskt i de olika individernas erfarenheter.

Vi ser oss själva mer eller mindre så som andra ser oss och vi tilltalar oss själva omedvetet så som andra tilltalar oss.

Mening uppstår och ligger i förhållandet mellan gesten hos en given mänsklig organism och det efterföljande beteendet hos denna organism som detta antyds för en annan mänsklig organism genom den gesten. Om gesten på så sätt för en annan organism visar hän mot det efterföljande beteendet hos en given organism, då har den mening.

Symbolisering bildar föremål som inte bildats förut, objekt som inte skulle existera om det inte vore för det sociala sammanhanget i vilken symbolisering sker. (Mead, 1976)

Jaget

Jaget är en utveckling som uppstår hos individen då den hamnar i den sociala erfarenhets – och aktivitetsprocessen. Jaget är ett resultat av individens relationer och processen i dessa. En egenskap som jaget har är att det är ett objekt för sig självt och kan skiljas helt från kroppen.

Betydelsen av kommunikation ligger i det faktum att den tillhandahåller en form av beteende i vilken organismen eller individen kan bli ett objekt för sig själv. Med signifikant tal menas att handlingen är sådan att den påverkar individen själv, och att effekten på individen själv är en del av det intelligenta genomförandet av konversationen med andra.

Det organiserade samhället eller den sociala grupp som ger individens hans jags enhet kallas också den ”generaliserande andre” där den generaliserandes andres attityd är hela samhällets attityd. Det är i form av den generaliserande andre som den sociala processen influerar de individers beteenden. Samhället utövar kontroll över beteendet hos dess

individuella medlemmar då den sociala processen blir en bestämmande faktor i individens tänkande. (Mead, 1976)

Me och I

”I” är organismens respons på de andras attityder och ”me” innebär den organiserade uppsättningen av andras attityder som man själv antar.

Varken ”I” eller ”me” finns i konversationer med gester då handlingen inte är utförd men förberedelsen ligger på gesternas område.

”I” är individens handlande inför en social situation inom det egna förhållningssättet och tar plats i dennes erfarenhet först efter att handlingen har utförts; då är en medveten om det eftersom individen fullgör sin plikt då en handling var tvungen att utföras. ”I” är någonting som aldrig riktigt är förutsägbart och reagerar på det jag som uppstår genom att vi intar andras attityder.

”Me” representerar en bestämd samhällsordning i våra egna attityder och påkallar en respons, men den respons som äger rum är något som bara händer. Däremot kräver ”me” en viss sorts ”I” då ”I” både framkallar och reagerar för det. (Mead, 1976)

Vad som är säreget för människor är att vi inte bara reagerar på yttre stimuli utan också att vi tolkar varandras handlingar och hur vi svarar på dessa handlingar bygger helt enkelt på den mening eller betydelse som vi tillskriver den. Vad en handling får för mening är beroende på ett interaktivt användande av olika språkliga symboler och tolkningar av andras meningsbärande handlingar. (S-A., Månsson, 2013)

Vidare är symbolisk interaktionism en användbar teoretisk utgångspunkt i analysen av frågeställningen rörande åtgärder och förebyggande åtgärder då dem kan få olika betydelser för de olika parternas och individernas tolkningar. Att handlingar får mening och betydelse utifrån ett interaktivt användande av olika symboler kan få kulturella komplikationer då personer från olika kulturer kan ha olika mening och betydelse för samma handling eller ord. Vid de fall handlingarna tolkas olika utifrån kulturen kan kommunikationen i interaktionen mellan individer bli lidande.

4. Metod

Metodkapitlet är uppdelat i olika avsnitt kring datainsamling, urval och etiska aspekter och avslutas med en metoddiskussion.

I sökning efter forskning för området rörande pedagogers erfarenhet av kommunikation med föräldrar med ett annat modersmål har mycket av informationen som har hittats inom området handlat om föräldrasamverkan och kommunikation avsett förskolan. Vi har sökt på forskning inom kommunikation och samverkan mellan förskolepersonal och vårdnadshavare med annat modersmål än svenska, detta för att hitta relevanta undersökningar i relation till undersökningens syfte.

Vid sökningarna har vi utgått främst från databaserna Summon, Sociological Abstracts och Social Services Abstracts i ProQuests databas och Google Scholar.

Vidare har vi använt oss av rapporter från Skolverket och SOU (Statens offentliga utredningar). Sökorden som vi har använt oss av är *förskola*, *vårdnadshavare*, *kommunikation*, *föräldrar*, *etnicitet*, *samverkan*, *förskolepersonal* och *förskolepedagoger* med flera.

4.1 Vetenskapsteoretisk utgångspunkt – Ett socialkonstruktivistiskt perspektiv

Den vetenskapsteoretiska utgångspunkten i arbetet är ett socialkonstruktivistiskt perspektiv, där sociala företeelser och deras mening är ett resultat av sociala aktörers interaktion (Bryman, 2016).

Socialkonstruktivism innebär att människor utvecklar sina kunskaper i interaktion med andra individer och sker i en slags lärandeprocess (Ahrne och Svensson, 2014). Då syftet med undersökningen är att ge ökad kunskap åt svenskspråkiga förskolepedagogers upplevelser och erfarenheter av kommunikation med föräldrar med ett annat modersmål än svenska, möts olika individer med olika bakgrund som lär sig av varandra. Kunskapen som bildas i interaktion med andra uppdateras hela tiden då nya erfarenheter skapas och den måste förstås i sitt sammanhang (ibid).

Det resultat som presenteras i arbetet betraktas inte som slutgiltigt men som en representation av den sociala verkligheten som svenskspråkiga förskolepedagoger och föräldrar med ett annat modersmål upplever.

4.2 Kvalitativ metod

En kvalitativ forskningsmetod lägger vikt vid ord och hur individer uppfattar och tolkar in sin sociala verklighet (Bryman, 2016). Då undersökningen sökte en bild av informanternas upplevelser krävdes det att de fick prata fritt och med egna ord för att kunna ge en ärlig återberättelse av sina känslor och upplevelser.

Genom att använda sig av en kvalitativ metod kom vi under intervjuerna närmare respondenterna i deras egna miljö. Detta gav oss även en stor flexibilitet då vi hade möjlighet att anpassa forskningsdesignen i relation till vad som hände under fältarbetet. (Ahrne och Svensson, 2014)

Resultaten som undersökningen nådde efter de semi-strukturerade intervjuerna har en möjlighet att generera ytterligare teorier och visar på den induktiva synen mellan teori och praktik. Eftersom vi ville skapa en förståelse av deltagarnas sociala verklighet i en viss miljö, och hur dessa individer tolkar denna verklighet anser vi att uppsatsen har en interpretativistisk kunskapsteoretisk ståndpunkt. (Bryman, 2016)

Då det i resultatet har gjorts en sammanställning av informanternas upplevelser och erfarenheter av kommunikation med föräldrar med ett annat modersmål än svenska, har resultaten formats genom våra tolkningar av materialet. Tolkningarna av materialet sammanställdes i form av olika teman som var återkommande i transkriberingarna av intervjuerna.

4.3 Datainsamling

Datainsamlingsmetoden som användes är semi-strukturerade intervjuer.

Vi upplevde en viss frihet i att använda kvalitativa intervjuer då man under intervjun har möjlighet att ta upp nya ämnen, ställa nya frågor och hitta nya angreppssätt under samtals gång (Ahrne & Svensson, 2014).

I och med att syftet med undersökningen är att öka kunskapen om svenskspråkiga förskolepedagogers erfarenheter kring kommunikation med föräldrar med andra modersmål än svenska upplevdes det som svårare att komma åt dessa uppfattningar med stängda frågor som inte ger möjlighet att ge ett längre, förklarande svar och därför valdes semi-strukturerade intervjuer som datainsamlingsmetod. En styrka hos intervjuer är att de går relativt fort att genomföra och man får ett brett material som man kan utgå ifrån (Ahrne & Svensson, 2014). Intervjuerna som genomfördes och som valdes att

presenteras i resultatet är gjorda med en intervjuare och en informant. Intervjuprocessen i en semi-strukturerad intervju är flexibel och tonvikten ligger i hur informanten uppfattar och tolkar frågor, skeenden och vad denne upplever som viktigt vid förklaring och förståelse av händelser. (Bryman, 2016)

Innan intervjuerna tog plats upprättades ett missivbrev (Bilaga A) som skickades ut till informanterna ifrån det målinriktade urvalet där intervjuernas planerade tid på 30 - 60 minuter presenterades, undersökningens syfte, samt kontaktuppgifter att vända sig till vid eventuella frågor.

Även en intervjuguide (Bilaga B) upprättades innan intervjuerna bokades där intervjuguiden har sina rötter i arbetets syfte och frågeställning där det finns kortare frågor kopplade till ett mer övergripande tema.

I våra semi-strukturerade intervjuer fanns en lista över specifika teman (intervjuguide) som användes som en utgångspunkt men informanten hade stor frihet i hur denne valde att svara på frågan som ställdes. Frågorna i intervjuguiden följdes inte nödvändigtvis i ordning, och frågor som inte fanns i intervjuguiden ställdes även om det fanns en anknytning till det informanten tidigare sagt.

4.4 Urval

Den främsta urvalsmetoden var ett målinriktat urval som i grunden är ett strategiskt slag och inbegriper ett försök till att skapa överensstämmelse mellan forskningsfrågor och urval, det vill säga ett urval utifrån en önskan att intervjua personer som är relevanta för problemformuleringen. Målinriktade urval handlar i huvudsak om att välja ut individer, organisationer, dokument och så vidare som har direkt hänvisning till forskningsfrågorna. (Bryman, 2016) Detta genomfördes genom att ta kontakt med förskolepedagoger på kommunala förskolor i Storstockholm då pedagoger på förskolor i dessa områden möter föräldrar med ett annat modersmål än svenska i en större utsträckning än pedagoger på mindre orter.

Vi utgick ifrån ett subjektivt urval men vi valde även att komplettera med ett nätverksurval. Nätverksurvalet innebär att vi först tog kontakt med de vi trodde kunde svara på forskningsfrågan (förskolepedagoger genom det målinriktade urvalet) som i sin tur kunde föreslå andra intressanta personer som kunde ge oss mer data. Varje intervju resulterade i fler och fler tips på ytterligare respondenter. (Perlinski, 2015)

Nätverksurvalet valde vi att komplettera med då de informanter vi hade kontakt med i början gav tips på personer som kunde tänka sig att ställa upp som informanter och som vi hade kunnat gå miste om ifall vi enbart hade gått efter ett målinriktat urval, det erbjöd en breddning av potentiella deltagare.

De förskolor som informanterna representerar ligger i Storstockholm och är alla kommunala förskolor.

Informanterna har överlag liknande utbildningar, där skillnaden är att en av sex informanter har en barnskötarutbildning som är på 1 år medans resterande fem informanter har en förskolläraryrkeutbildning som är på 3.5 år. Kompetensen som informanterna har skapat genom erfarenhet på arbetet skiljer sig åt en del då arbetslivserfarenheten varierar från att ha arbetat med förskoleverksamheten i 6 år som minst till de med längst erfarenhet som har arbetat i cirka 30 år tid.

Bortfall

Bortfall ses som en felkälla som inte rör själva urvalsprocessen och kan uppstå exempelvis om respondenter av olika anledning är oförmögna att lämna den information man vill få fram (Bryman, 2016).

Vid datainsamlingen genomfördes sammanlagt sju semi-strukturerade intervjuer, men en av dessa ses som ett bortfall då den inte är medräknad i resultatet. Anledningen till att denna intervju inte kom med i resultatet grundas i att intervjun genomfördes med två informanter där intervjun tog en vändning från att fokusera på erfarenheter och upplevelser kring kommunikation till att fokusera på makt i relationer mellan pedagoger och föräldrar. Ytterligare en anledning till att den valdes bort var på att informanternas arbetslivserfarenhet och språkliga kunskaper gjorde att de inte mötte lika många situationer där kommunikationen blev bristande mellan pedagoger och föräldrar.

4.5 Analysmetod – kvalitativ tematisk analys

En kvalitativ tematisk analys användes för att analysera materialet vi fick in genom datainsamlingen, främst för att vi sökte att ta reda på *vad* som sas och inte *hur* det sas. De teman med tillhörande underrubriker som presenteras i resultatkapitlet var återkommande i intervjuerna och kom fram genom att materialet lästes noggrant flera gånger. Genom att läsa materialet flera gånger fick vi upp ögonen för teman som repeterades i de olika intervjuerna. Vi kunde även se likheter och skillnader i hur respondenterna diskuterade olika teman, vilka sedan togs ut som citat för att antingen visa att de höll med varandra eller visa skillnader i åsikter. En tematisk analys har inte en tydlig procedur för hur den ska genomföras, men vi analyserade vårt material genom att till en början transkribera intervjuerna ordagrant för att sedan kunna läsa dem. Efter att de lästs igenom flertalet gånger tog vi ut återkommande teman i samtliga intervjuer, samt tog ut citat som behölls ordagranna i resultatpresentationen. Citaten behölls ordagranna för att behålla deltagarens språk i så stor utsträckning som möjligt, vi har även försökt att återge i vilka samband olika respondenter har sagt sitt. (Bryman, 2016)

4.6 Genomförande

Genomförandet av undersökningen började med att informanterna valdes ut genom ett målinriktat urval som kompletterades av ett nätverksurval där informanternas nätverk gav oss en kontakt med ytterligare deltagare.

När informanterna var fastställda upprättades ett missivbrev som informerade om studiens syfte, deras frivillighet och hanteringen av deras personliga uppgifter. Detta skickades ut till informanterna.

Därefter tog de semi-strukturerade intervjuerna vid. Intervjuerna varierande i längd mellan ca 30 - 75 minuter och de spelades in via röstmemo-funktionen i en telefon. Inspelningarnas längd varierade oftast i relation till pedagogernas erfarenhet och vid de tillfällen vi valde att fortsätta efter 60 minuter berodde på att vi upplevde att de kunde ge oss mer än bra svar på de frågor vi sökte svar på.

Efter datainsamlingens slut analyserades materialet genom en innehållsanalys där teman togs fram ur transkriberingarna av intervjuerna som var återkommande. Genom att hitta teman ur datan var det möjligt att framställa resultatkapitlet i en tematiserad form.

4.7 Etiska aspekter

Arbetet har främst använt sig av de etiska principerna genom missivbrevet, som bland annat innehåller informationskravet då vi berättar om studiens syfte, samtyckeskravet genom att deras delaktighet är frivillig och kan närhelst avbrytas. Nyttjandekravet har tagits till hänsyn i missivbrevet genom att tydliggöra att materialet endast används i utbildningssyfte. Konfidentialitetskravet har tagits hänsyn till då materialet från datainsamlingen inte har delats vidare. (Bryman, 2016)

Anonymisering av uppgifter innebär att exempelvis personliga uppgifter och namn tas bort så att det inte ska vara möjligt att spåra ett visst svar eller uttalande till en viss individ. Konfidentialitet utgör skydd mot att obehöriga ska kunna ta del utav uppgifterna, men forskargruppen kan genom koder sätta ihop uppgifter till vissa individer för att kunna kontrollera forskningen (Vetenskapsrådet, 2011). För att undvika att det ska vara möjligt att spåra det som informanterna delade med sig av, har dem i arbetet fått fingerade namn för att vi själva kunna ha möjlighet att veta vilka informanter som har gett vilken information, samt att det ska bli lättare läsning. Efter arbetets godkännande och publicering i DIVA har inspelningarna av intervjuerna raderats och transkriberingarna har förstörts för att man inte ska kunna spåra respondenterna. Vidare togs dessa principer även upp i samband med intervjuerna för att göra informanterna påmind om undersökningens syfte samt understryka att deras medverkan är frivillig och får avbrytas när helst det skulle önskas.

Godhetsmaximeringsprincipen innebär att vi bör sträva efter att göra gott mot andra, förebygga och eliminera sådant som är skadligt för andra – att tillämpa metoder och arbetssätt som innebär att vi gör gott. Vidare innebär skademinimeringsprincipen att vi ska agera på ett sådant sätt att vi inte orsakar skada eller lidande. (Bergmark, Bergmark och Lundström, 2014) Dessa två forskningsetiska perspektiv har varit närvarande under arbetets gång, exempelvis rörande arbetet med att ta fram intervjuguiden då vi har försökt beröra olika teman utan att informanterna ska ta illa upp utav dem. Detta har varit viktigt då pedagogernas erfarenhet av kommunikation med föräldrar med ett annat modersmål kan ge upphov till frustration och att känsligare information delges.

4.8 Metoddiskussion

Att inspelningen gjordes genom röstmemo kan tyckas vara något osäkert, men det upplevs som att det fungerade utmärkt och utan komplikationer, en annan styrka i valet av inspelning är att det var lätt att dela dem mellan oss så båda fick tillgång till materialet direkt. En ytterligare styrka i detta är att inspelningarna sparades på flera ställen och därmed minskar risken för att förlora delar av eller hela materialet. I motsatt riktning bör vi ha detta i åtanke när vi raderar intervjuerna efter avslutat arbete för att i den mån vi kan se till att informanterna behåller sin integritet och att konfidentialitetskravet tas till hänsyn genom att efter arbetet blivit färdigställt förstöra de kodlistor som skapats för att hålla ordning på informanternas uttalanden. Det finns en risk med att använda sig av inspelningsmetoder då det kan få informanterna ur fattningen, få dem oroade eller självmedvetna, vilket kan påverka deras svar (Bryman, 2016). Vi är inte av uppfattningen att inspelningarna ska ha påverkat informanterna nämnvärt då de var väldigt måna om att berätta om sina upplevelser och erfarenheter av sitt arbete i relation till undersökningens syfte.

Vi utgick ifrån ett målinriktat urval som kompletterades väl med nätverksurvalet då informanterna villigt gav oss tips om ytterligare personer som kunde tänkas passa in som

ytterligare deltagare. Detta gjorde att vi landade på sex (sammanlagt åtta informanter om man även ser till bortfallet på en intervju) antal informanter, vilket vi troligtvis inte hade gjort om vi enbart hade valt informanter utifrån det målinriktade urvalet.

Kompletteringen av nätverksurvalet innebar en breddning av deltagare som kunde tänka sig ställa upp och ändå var medlemmar i den grupp av informanter som eftersöktes. En nackdel med det målinriktade urvalet ligger att man kanske nöjer sig för fort, eller att man blir för kräsen i sitt letande efter respondenter.

Under urvalsprocessen så blev fördelningen av respondenter 5 medverkande kvinnor och 1 medverkande man. Detta kan ha haft en påverkan på resultatet, men vi upplever det som att mannen hade liknande upplevelser som kvinnorna, däremot hade resultatet eventuellt kunnat skilja sig om fler män hade medverkat i undersökningen.

Att använda sig av den kvalitativa metoden som vi har, gjort, har gett vissa svårigheter i studien. Då en kvalitativ undersökning är ostrukturerad och i de flesta fallen beroende av forskarens egna uppfinningsrikedom så kan man ytterst sällan göra om samma undersökning då det knappt finns accepterade tillvägagångssätt gällande det (Bryman 2016). Denna uppsats har ett bortfall i form av en intervju som inte togs med då den kändes alltför irrelevant och hade ett annat fokus, dock intressanta ämnen som diskuterades men som behandlade andra delar av kommunikation än det som uppsatsen undersöker. Bortfallsintervjun gick bland annat in på kommunikation och samarbetet mellan förskolechef och föräldrar med ett annat modersmål än svenska och hade ett större fokus på makt. Vi menar att en kvalitativ metod har varit i negativ bemärkelse då vår kompetens inom forskning och i synnerhet intervjudelen inte var så välutvecklad. En kvalitativ intervju ger möjlighet både forskaren och informanten (i detta fall två informanter) ett brett spelrum där man har större möjlighet att prata fritt och utveckla sina svar, detta medför även att forskaren har ett större ansvar att leda tillbaka intervjun till rätt ämne att samtala om och inte låta intervjun skena iväg. I detta fall blev det än svårare då intervjun behandlade två informanter som även pratade i mun på varandra. Forskaren försökte att prata i en lugn takt med små korta pauser då tanken var att transkriberingen skulle bli enklare, men när informanterna svarade på frågorna och började att samtala och diskutera med varandra gick det i en snabbare takt. Alla dessa konsekvenser hade vi inte varit förbereda på och kunde inte bemöta dessa konsekvenser heller.

Synen på valet av att ha kvalitativ forskningsdesign är att den ger bra möjlighet till att uppfylla studiens syfte, samt att den är lämplig för ändamålet med aspekten att den har varit behjälplig när frågor ställts under intervjun. Meningen är att för att kunna undersöka något så personligt som erfarenheter och upplevelser av en person, så krävs det att undersökaren och informanten har en förståelse för varandra och samtalar på samma premisser (Ahrne & Eriksson-Zetterquist, 2011).

Studien har dock en nackdel i att den inte kommer att kunna vara generaliserbar för en större population då det sällan är syftet i kvalitativa studier, den förblir begränsad till att vara beroende av vår egen tolkning samt att undersökningen är begränsad till sex intervjupersoner. Att arbetets resultat ska betraktas som representativt inom den kvalitativa metoden så krävs det en uppnådd mättnad. Då detta delvis uppfylls genom upprepade svarsmönster och teman bland intervjuerna, kvarstår frågan ifall flera intervjuer hade hjälpt till med mer kunskap (Ahrne & Eriksson-Zetterquist, 2011). Att resultatet av informanternas svar är representativt för alla förskolepedagoger är även det svårt att svara på, förutom för de pedagoger som ställde upp för intervjun. En förklaring kan ges dock utifrån egna tankar som baseras på upprepade svarsmönster och teman, att en annan undersökare hade förmått att få liknande svar utifrån identiska teman och frågor på intervjuguiden.

Den kvalitativa forskningsmetoden valdes bland annat därför att den kvantitativa metoden inte sågs som ett en möjlighet för arbetets studie. Detta då den kvantitativa forskningsmetoden har fokus på hårddata som exempelvis antal av något eller summan av något. Arbetet hade varit genomförbart ifall man ville göra en uträkning av hur många gånger ordet "kommunikation" användes i en intervju, men detta skulle inte svara på pedagogernas upplevelser av situationen (Ahrne & Svensson, 2014).

Valet av att använda semi-strukturerade intervjuer motiveras med att informanterna som blev intervjuade fick förutsättningar till att analysera sin åsikt och även möjlighet till att resonera mer fritt kring ett område eller tema. Vidare förbereds intervjun genom att ha en intervjuguide med huvudteman och frågor under varje tema (Denscombe, 2009). Intervjufrågor följdes inte slaviskt utan de var där mest som stöd för intervjuaren ifall den skulle fastna och inte ha något att fråga om.

Databearbetning skedde genom att uppsatsens sex intervjuer som togs med transkriberades ordagrant. Valet gjordes att när viktiga pauser eller skratt var med i intervjun och som skulle kunna ge en viss skillnad i svaren togs med. Bearbetningen fortsatte sedan med att utgå ifrån vissa begrepp som vi ansåg var extra relevanta för uppsatsen och dess frågeställning, begreppen som ansågs vara extra relevanta var kompetens, kommunikation, situationer, åtgärder. Själva datainsamlingen och inspelningen av intervjuerna fungerade bra och vi upplevde inga större svårigheter, vi vald även att gå tillbaka till informanterna ett par gånger för att säkerhetsställa att vi uppfattat dem rätt. Ordagranna transkriberingar hade alltid nödvändigt då allt som sas under intervjun inte var relevant för undersökningen.

En viktig forskningsetisk fråga handlar om hur man får behandla de personer som medverkar i undersökningen (Vetenskapsrådet, 2011). Informanterna i denna undersökning har behandlats bra under intervjuerna då de har informerats om deras frivillighet både före under intervjun, samt om undersökningens syfte. Vidare har det gjorts tydligt för informanterna att deras uttalanden inte kommer att spåras för att skydda dem, men i arbetet har dem fått andra namn för att lättare kunna följa vem som har sagt vad. Detta säkerhetsställdes genom att ett missivbrev mailades ut till respondenterna samt att frivillighet, studiens syfte och så vidare informerades i samband med intervjuns början.

En etisk aspekt som vi själva har funderat på gällande urvalet, är risken med citaten ifrån resultatdelen. Då uppsatsens resultatdel behandlar två förskolor finns risk för att ett uttalande som en pedagog har gjort och som vi har använt oss av i arbetet, kan förstås och kopplas ihop med den informanten som gjorde uttalandet. Vidare kan uttalandet tolkas på ett annorlunda sätt än vad informanten menade då citatet tas ut ur sammanhanget och läses med andra förutsättningar än hur den användes under intervjun.

En föräldragrupp som pratar minst ett annat språk än svenska är en väldigt stor grupp som har olika språk, kultur och förutsättningar i det svenska samhället. Vi menar på att resultaten som uppsatsen visar kan vara svaga då det inte representerar hela gruppen "föräldrar med minst ett annat modersmål än svenska", utan en del av resultatet (ett uttalande exempelvis) skulle kunna vara menat för en förälder som kommer från England och har bott i Sverige i 15 år medans en annan del i resultatet kan syfta till en förälder som är nyanländ från Syrien. Dessa två föräldrar som båda passar in i gruppen "föräldrar med minst ett annat modersmål än svenska" har två helt olika förutsättningar och förhållningssätt till Sverige och det svenska samhället, där vi menar

att uppsatsen förlorar på då är svårt att hitta resultat som representerar hela gruppen. I syfte att stärka detta bör annan forskning fokusera på ”rena” modersmålsgrupper, det vill säga fokusera på t.ex. en föräldragrupp som pratar arabiska eller finska. Ytterligare en etisk fundering kring förskolepedagogerna är att vi valde att bredda från svenska som modersmål till svenskspråkiga förskolelärare. Det skapade också en bredare målgrupp men anser att det skapar etnisk positivitet då fler med olika bakgrund inkluderas i denna grupp. Ändringen som gjordes skapade en bredare målgrupp med möjligheter till flera pedagogers upplevelser och erfarenheter oberoende på deras bakgrund så länge pedagogen talar svenska. Detta skapade i sin ”etnisk positivitet” då flera med olika bakgrund inkluderades i undersökningsgruppen. Med ”etnisk positivitet” menas här att man har haft en tanke om att även använda pedagoger med olika etnicitet kan gynna uppsatsen genom att ge flera förståelser och tankar från pedagoger som upplevt och varit med i olika situationer.

Ett problem som vi ställdes inför som kvalitativa forskare var att det i början av uppsatsens arbete var svårt att inse eller avgöra hur många personer som behöver intervjuas.

Bryman (2016) menar att det är de teoretiska överväganden som styr urvalet då. Exempelvis är det omöjligt att veta hur många individer som behöver intervjuas i syfte att få den teoretiska mättnaden uppnådd. Kriterierna för när eller om teoretisk mättnad uppnås är luddiga och i undantag beskrivs i detalj. Denna svårighet blev lite klarare under arbetets gång då intervjuerna och dess innehåll gav oss kunskap och förutsättningar till att förstå vad för slags data vi har samlat in och hur mycket den täckte uppsatsens syfte samt frågeställning. (Bryman, 2016)

En av de övergripande styrkorna i arbetet är informanterna som grundas i det målinriktade-och nätverksurvalet. Dessa två urvalsmetoder genererade till ett flertal av informanterna hade uppåt 30 års erfarenhet som pedagog på förskola var en stor tillgång arbetet därför dem med sin låga arbetslivserfarenhet besitter en hel del kunskap och upplevelser av förskoleyrket. Tillsammans har informanterna stor erfarenhet vilket utgjorde en stark grund i svaret på syftet att beskriva pedagogernas erfarenheter och upplevelser av kommunikation av föräldrar med ett annat modersmål. Det var tydligt att det är en sorts erfarenhetsbaserad kunskap att möta dessa föräldrar då det genom intervjuerna med de informanterna med längre erfarenhet hade fler exempel, fler åtgärder och metoder i sitt arbete och fler situationer där kommunikationen har brutit. Vidare ligger en annan styrka i metodvalet av semi-strukturerade intervjuer då dem genererade en stor del data som gjorde det möjligt att besvara syfte så väl som frågeställningar.

En av arbetets svagheter ligger i den geografiska avgränsningen gjord till Storstockholm. Förskolorna i detta området möter fler och fler föräldrapar där en, eller båda, har ett annat modersmål än svenska. Resultaten visar ingenting om hur situationen ser ut i mindre samhällen där det kanske är färre föräldrar på förskolorna och hur pedagogerna arbetar med att möta dem. Det blir svårt att generalisera resultatet genom av att göra den avgränsningen. Det hade därför varit önskvärt att genomföra intervjuer med förskolepedagoger i olika typer av sociokulturella områden.

Ytterligare en svaghet är informanterna endast är sex stycken, resultatunderlaget hade kunnat se annorlunda ut med fler deltagande informanter. Tillhörande detta är en annan svaghet att endast en av informanterna är man och resten kvinnor, det hade varit intressant att se resultatet om fler män hade medverkat i undersökningen.

En annan svaghet som ses med studien är omfattningen på föräldrar med ett annat modersmål än svenska. Föräldrar med ett annat modersmål än svenska kan ha bott i Sverige allt från trettio år till nyanlända vilket medför helt olika förutsättningar och förståelse av det svenska språket, det är med andra ord en stor grupp individer. Föräldrarna i fråga kan tala väldigt bra svenska, eller inte alls och alla nivåer däremellan.

Någonting som kan ses som både en styrka och en svaghet är att informanterna överlag har liknande åsikter och erfarenheter kring temana som togs upp under intervjuerna. Det kan ses som en styrka då dem är överens i sin uppfattning och därmed ger ett unisont svar på frågeställningarna. Svagheten blir dock lite av det motsatta, det kan vara ett resultat av att man som intervjuare kan ha ställt frågor på ett sätt som uppfattats som ledande av informanten och dem har svarat därefter.

4.9 Tillförlitlighet

Respondentvalidering användes för att försöka stärka undersökningens tillförlitlighet för att försäkra att det finns en överensstämmelse mellan resultaten och de erfarenheter och uppfattningar som informanterna har. (Bryman, 2016) Vi har inte upplevt några negativa konsekvenser av respondentvalideringen men är medvetna om att det finns en risk i att respondenterna vill ändra sina uttalande och att resultatet därmed kan komma att bli påverkat som följd.

Detta har skett genom att informanterna har fått ta del av transkriberingarna och andra delar av materialet för att säkerställa uttalanden kring deras erfarenheter och upplevelser. Vid två tillfällen var det respondenter som ville förtydliga sina uttalande efter att ha läst sin transkribering och det citat vi hade plockat ut. Det handlade om att lägga till ord för att förtydliga vad de menade, vid ett av tillfällena så handlade det om att tydliggöra att ett barn som tidigare beskrivits som en kompis fick en annan innebörd när det beskrevs att kompisen var en flicka. Övriga respondenter upplevde att vi hade uppfattat deras uttalanden korrekt och därmed ändrades ingenting i deras citat.

Tillförlitligheten stärks genom att respondentvalideringen då undersökningen har utförts enligt gällande regler och rapporteringen av resultaten som den del av den sociala verklighet som informanterna delar med varandra. (Bryman, 2016)

Objektivitet i studien ökar också studiens tillförlitlighet, då forskarrollen har behållits neutral och studien kontinuerligt studeras utifrån (Watt Boolsen, 2014) genom att diskutera så väl förförståelse som styrkor och svagheter i studiens genomförande. Ett försök till överförbarhet gjordes genom att producera fylliga beskrivningar av de detaljer som respondenterna gav en inblick i. Hur tät en beskrivning är kan hjälpa andra att avgöra hur pass överförbara resultaten i undersökningen är till en annan miljö. (Bryman, 2016)

5. Resultat och analys

Kapitlet tar sin början i en presentation av resultaten i en tematiserad form och avslutas med en analys av resultatet genom de teoretiska utgångspunkterna sociokulturellt perspektiv och symbolisk interaktionism.

Presentation av informanter:

- Annika, förskolepedagog med 30 års erfarenhet
- Lollo, förskolepedagog med 7 års erfarenhet
- Peter, förskolepedagog med 6 års erfarenhet

- Amanda, förskolepedagog med över 20 års erfarenhet
- Anneli, förskolepedagog med cirka 30 års erfarenhet
- Kajsa, förskolepedagog med cirka 10 års erfarenhet

Alla pedagoger är verksamma i förskolor inom Storstockholms-området och möter dagligen föräldrar med ett annat modersmål än svenska.

5. Resultat

Resultatet presenteras i olika avsnitt som handlar om generella upplevelser av kommunikation, brist i kommunikation, åtgärder och förebyggande åtgärder samt egna upplevelser.

5.1 Generella upplevelser av kommunikation

Pedagogerna har överlag en positiv erfarenhet av kommunikation med föräldrar som har ett annat modersmål än svenska, men är det svårt att göra sig förstådd så bokas det ett samtal med en tolk. En informant menar att situationen har förändrats sen 1980-talet och i takt med att det har gått från dagis till förskola har föräldrarna idag mer kunskap om vad de har för rättigheter och vad de kan kräva. På 80-talet tycktes föräldrar se det som en plats där de kunde lämna sina barn och där de eventuellt kunde lära sig att prata svenska, nu vet föräldrarna vad de vill och det upplevs inte som negativt av pedagogerna, men de har lärt sig under vägen hur man bäst bemöter föräldrar med ett annat modersmål och/eller inte pratar så bra svenska. En viktig aspekt i hur pedagogerna bemöter föräldrarna ligger i att behålla en professionell relation och inte bli allt för privat då det är lätt att falla tillbaka i ”dagispedagogik”. Det krävs en viss fingertoppskänsla och relationskompetens för att kunna balansera detta på ett bra sätt och samtidigt ha i åtanke att inte vara för formell men inte heller för personlig. En informant med cirka 30 års erfarenhet beskriver kommunikationen med föräldrar med ett annat modersmål än svenska:

”Det är lång process innan man kom på hur man ska göra sig förstådd och att man i början gav ut samma veckobrev och andra informationstexter som till svenska föräldrar men att det senare har getts ut förenklade texter tillsammans med bilder. Det fungerar till en viss del, men det som oftast fungerar bäst är att möta dessa föräldrar öga mot öga då en del av de förenklade texterna upplevdes som nästan fördummande gentemot föräldrarna.” (Annelie)

Någonting som ger goda förutsättningar till samverkan och kommunikation är att föräldrarna känner sig trygga med pedagogernas arbete och att de förstår varför pedagogerna agerar som de gör. I det dagliga arbetet och i de dagliga mötena med föräldrarna ses samverkan som väldigt viktigt, men det är ett område som det i utbildningen läggs väldigt lite vikt vid – vilket kan ge nyexaminerade förskolepedagoger en smärre chock när de kommer ut till avdelningarna. En informant redogör för följande:

”Visst visste jag att jag skulle prata med föräldrar och sådant men 5 HP (motsvarande 7,5 idag) i kommunikation med föräldrar, jag tycker att det borde läggas en större vikt. Speciellt när forskning visar att engagerade föräldrar är viktigt. Nu i efterhand så tänker jag att varje dag så samverkar vi och kommunicerar ut information med mera till föräldrar, det är en så grundläggande del och viktig del i vårt arbete att jag inte förstår hur vi kunnat haft så lite.” (Lollo)

Vidare berättar Lollo att pedagogerna lär sig hur de ska samtala och möta föräldrarna genom just möten med dem, det är ingenting de blir utbildade till och då kan det leda till konstiga situationer. Det är inte alla pedagoger som orkar ta den extra ansträngningen som krävs, utan gör endast det nödvändiga. I det nära arbetet med föräldrar med ett annat modersmål är en av de viktigaste egenskaperna hos en pedagog en väldigt stor ödmjukhet för andra kulturer men också ett intresse av att lära sig utav dem för då förstår man dessa föräldrar bättre.

De mer negativa upplevelserna rör exempelvis tillfällena då föräldrarnas delaktighet och inflytande vill komma att påverka områden där pedagogerna genom erfarenhet och utbildning vet bättre. Utöver det är det främst positiva upplevelser kring föräldrarnas ökade inflytande och delaktighet. Små kulturkrockar kan också upplevas som svårt att hantera, exempelvis att hålla och passa tider kan vara svårt att kommunicera på ett bra, pedagogiskt och trevligt sätt. Peter menar att pedagogerna även kan uppleva att det ibland är information som de vill delge föräldrarna inte förstås och att det då är upp till dem att till exempel vara mer tydlig i skriftlig kommunikation eller ha konkreta exempel att ta upp. Annika säger att ytterligare en situation som kan vara svår för pedagogerna att tackla i mötet med föräldrar med ett annat modersmål än svenska är svårigheten att kunna förmedla en känsla, man har en vilja att kunna kommunicera fram det enkla i vardagen men det kan vara svårt att uttrycka sig på ett sätt som båda parter förstår och det resulterar i att den dagliga kontakten med dessa föräldrar inte blir likadan som de föräldrar som har svenska som modersmål. Däremot menar flera informanter att man lär sig att vara mer medveten om det och har en möjlighet att förbättra sin egna kompetens ju mer erfarenhet man får utifrån både dagliga samtal och utvecklingssamtal. Mötet med föräldrarna varje dag är det som är bärande och att ha en förståelse ger möjlighet till intresse. Det upplevs av samtliga informanter som viktigt att man får in familjerna i den vardagliga, och vanliga kontakten samt att man delar med sig och visar att det är viktigt att delta i konversationerna. Föräldrarnas inflytande och delaktighet begränsas av bristande språkkunskaper, och man blir begränsad i hela samhället om man inte har språket. Angående den skriftliga dokumentationen som sitter uppe i lokalerna, menar Annika att måste man vara medveten om att det ska förmedlas till alla slags föräldrar, det gäller att uppdatera vad man sätter upp för information då pedagogerna upplever det som att sannolikheten att föräldrar väljer att ta del av den minskar om samma saker sitter uppe hela tiden.

5.2 Brist i kommunikation

Det är främst i vardagliga situationer, och även i svåra situationer, som brister i kommunikationen visar sig. En informant beskriver det som:

”Föräldrar som möter besked från förskolan gällande att deras barn behöver stöd med förnekelse, som att rullgardinen går ner.” (Amanda)

Detta grundas främst i rädsla hos föräldrarna, att barnen ska bli utpekade och inte passa in i normen.

En annan informants upplevelser är i linje med upplevelsen av att besked möts med förnekelse då denne berättar om en situation där en tvåårig pojke som behövde stöd av logoped för att komma över sin stamning, kom i kläm delvis på grund av brister i kommunikationen. I situationer som denna, när föräldrar med ett annat modersmål än svenska, inte riktigt förstår, eller vill förstå vad pedagogerna menar blir kommunikationen och verksamheten lidande. Bristen i kommunikationen ger upphov till

frustration hos pedagogerna men också att barnet och dess behov i fråga kommer inte får den hjälp som pedagogens kompetens säger att den behöver.

Föräldrar med ett annat modersmål än svenska brister mer än i språkliga kunskaper då det krockar mer kulturen menar flera informanter. En pedagog beskriver följande situation:

*”Vi har föräldrar från Libyen, barnet (en flicka) blev hämtat, säger till föräldrarna ”vänta jag ska bara gå och säga hej då till min kompis” som är pojke, vilket mamman reagerar väldigt starkt på. Och innan vi förstod vad det var, till slut säger hon ”haram” *. Jaha. Då får man försöka att förklara att på den här förskolan är alla lika värda det är inte haram, dom är vänner. Innan det hade rätts ut kan det bli en stor grej. Har man inte pratat om kommunikation eller värderingar eller försöka sätta sig in i hennes kulturella ursprung då kommer det aldrig gå att lösa.” (Amanda)*

* Haram betyder förbjudet enligt islam

Annika talar om brister i kommunikationen uppstår i den dagliga kommunikationen som situationer där pedagogerna känner att de vill förmedla en viss känsla men inte kan förmedla det på ett tillfredsställande sätt. Det upplevs som mer frustrerande då man oftast kan förmedla vad som hänt i olika vardagliga situationer på ett mer övergripande sätt. Brister i kommunikationen kommer från båda parterna, och det är aldrig fel att vara övertydlig, menar Peter även om man till viss del då går miste om känslan i budskapet. Brister i kommunikation sker i mötet med både svensktalande föräldrar och föräldrar med ett annat modersmål än svenska gällande olika områden och situationer. De svenska föräldrarna försöker att ha nästan för mycket inflytande och inskränka i pedagogernas arbete som att dem inte litar på pedagogerna och deras arbete vilket leder till stress. Samma informant fortsätter:

”Många utländska föräldrar ser oss som förvaring, dom ser inte oss som första steget mot skolan [...] föräldrar med ett annat modersmål kan vara så att dom inte är intresserade av att sameverka och där också leder till stress på ett annat sätt. Att i stället ställer får vi jaga dom och vara ute efter hur viktigt det är med si och så och av båda exempel går det tyvärr ut över barnen.” (Kajsa)

5.3 Åtgärder och förebyggande åtgärder

För att undvika situationer där kommunikationen blir bristande finns det vissa åtgärder och knep att använda sig utav. Lollo och Peter berättar att beroende på hur allvarlig situationen är kan pedagogerna välja att boka in en tolk för att samtala med föräldrarna men ibland tar man även tillvara på flerspråkiga kollegors kompetens och låter dem hjälpa till att tolka samtal med föräldrar och det är även en eventuell möjlighet att använda sig utav under föräldraforum eller liknande situationer.

Amanda och Annika fortsätter att berätta att många dagliga samtal med föräldrarna underlättas av pedagogernas egna mimik och kroppsspråk för att visa vad man menar. Andra åtgärder som används på flera av informanternas arbetsplatser är användandet av digitala medier som används allt oftare, där pedagogerna visar filmer och foton på barnen med kortare tillhörande texter, vilka kopplas till läroplanen och målen, som föräldrarna själva kan ta del av under dagen. Pedagogerna också kan visa i samband med att föräldrarna kommer till förskolan, vilket pedagogerna upplever som jätteviktigt när man själv inte kan förmedla med ord det man vill kommunicera.

Peter berättar om en annan åtgärd för att låta kommunikationen gå smidigare och för att undvika missförstånd och frustration är att ta fram ett kompendium som ges ut vid

terminsstart där det bland annat presenteras hur verksamheten jobbar och vilka läroplansmål det finns samt hur dessa uppnås, och annan information som kan vara viktig för föräldrarna att ta del utav. Detta kompendium kan pedagogerna sedan återkoppla till vid de tillfällen de känner att det behövs och används som både information och som ett kommunikationsverktyg. Amanda berättar att förskolan har fått information om att det sker en digitalisering i läroplanen och att de kommer att få jobba mer med IKT (Information-och kommunikationsteknik). Flera informanter påpekar vikten av att försöka vara så tydlig sin kommunikation som möjligt. En pedagog förtydligar detta genom följande exempel:

” När vi har stängt under någon planeringsdag eller liknande så har vi en almanacka där vi visar och kryssar i dagar då vi håller stängt och barnen är lediga. Det blir enklare förutsättningar för dessa föräldrar med annat modersmål att förstå att vi inte bara håller stängt utan också vilka datum. Detta gör att dessa föräldrar får nästintill likartade förutsättningar till att planera och ha framförhållning när vi håller stängt som en familj som har svenska som modersmål. Så att inte föräldrar med ett annat modersmål missuppfattar vår information tills dagen innan vi stänger och det blir extra knepigt för dem.” (Kajsa)

Vid en förskola har det funnits ett visst samarbete med en logoped där pedagogerna tillsammans med föräldrarna skapar en språk-och ordbank med ord och fraser de hör på barnets och föräldrarnas modersmål och på svenska. Pedagogerna försöker få föräldrarna förstå att det är en förmån, en lyx att kunna ett till språk och stöttar dem i att fortsätta prata modersmålet hemmavid och försäkrar dem om att barnen lär sig svenska ändå. Detta samarbete leder till att pedagoger och föräldrar hamnar i ett samförstånd och i en bättre samverkan som får en positiv effekt. Informanterna menar att man måste vara flexibel i sina åtgärder och lösningar och inte låsa sig för att undvika att det blir statiskt. En ytterligare förebyggande åtgärd grundas i en informants tankar:

” Något som skulle kunna främja det mesta arbetet med föräldrar med andra modersmål än svenska är att försöka, försöka på olika sätt. Ett sätt att försöka är att lära sig några enkla fraser eller ord på föräldrarnas modersmål, det gör att föräldrarna känner sig välkomna och behövda. Vidare så skapar det en god relation, bara av att försöka. Att lära sig ord så som ”tack”, ”mat”, ”hej och hej då” är inte så komplicerat och det kan ge så mycket i form av tillit och trygghet.” (Kajsa)

5.4 Egna upplevelser

5.4.1 Utvecklingssamtal & tolk

Det är under utvecklingssamtalen som pedagogerna vill förmedla normer, värden kring utveckling, lärande och föräldrarnas samverkan samt trycka på vikten av modersmål och språk. En pedagog menar på att:

” Utan att kommunicera med andra kan man aldrig leva i samförstånd och möta ömsesidighet.” (Amanda)

Samma informant menar också att man stundtals under utvecklingssamtalen ”måste försöka hävda sin profession och sin kompetens men att det inte är alla som gör det och att de istället tar den enklare vägen”. En del pedagoger upplever det som svårare när en tolk är med, men inser vikten utav dem vid situationer där man verkligen behöver göra sig förstådd och kan föredra kollegors hjälp med att översätta vissa samtal. En informant fortsätter:

”Vi har ju tillgång till tolkcentralen till i princip alla samtal som vi vill ha, men de kommer inte alltid ut utan kör genom telefon. Det funkar bra det också.” (Kajsa)

Utvecklingssamtalen och vid vissa inskolningar är de situationer då det är mest vanligt att pedagogerna väljer att ta hjälp av tolk. Används tolk i annat än dessa fall och i mer vardagliga situationer rör det sannolikt mer extrema situationer. Tolk kopplas mer ofta in vid situationer som är allvarigare, svåra eller rör mer känsliga områden då samtalen vid de tillfällena blir av en mer allvarlig karaktär i och med att man tar in en ytterligare person i detta. En informant med cirka 10 års erfarenhet beskriver tolksamarbetet som följande:

”Jag har bara använt tolk en gång. Då tyckte jag att det funkade jättebra. Tolken var väldigt duktig och mamman uppskattade det väldigt mycket. I den situationen så förstod mamman svenska men hon ville inte att det skulle bli fel i förståelse då det ibland används lite svåra begrepp. Då var det telefontolk och då hade vi henne på högtalare.” (Kajsa)

Av våra informanter är det dem som har längst arbetslivserfarenhet som upplever det som att tolk inte behöver bokas speciellt ofta och att de hellre försöker att klara av samtalen på egen hand innan man väljer att ta in en tolk som hjälp. De informanterna med kortare erfarenhet upplever tolksamarbetet bättre än pedagogerna med längre erfarenhet men ser ändå tolk överlag som ett bra komplement. Ibland kan det tyckas vara positivt att ta hjälp av kollegors kompetens gällande olika språk så att de kan tolka vardagliga samtal, men Lollo tryckte på vikten av att inte be kollegor att tolka dennes samtal då hen vill ha en neutral tolk. Detta bekräftar en Amanda; vikten av att ha ett namn på tolken samt undvika att tolken har en personlig relation till familjen i fråga då det lätt uppstår missförstånd. Eventuell personlig relation mellan tolk och familjen skiljer sig beroende på vilket språk det är som talas och utav hur stor grupp. Till exempel är arabiska ett språk som talas av en större grupp där det finns fler tolkar att tillgå, medan i en smalare grupp där det talas swahili eller ulu är det större sannolikhet att tolken kan vara vän till familjen. Vid tolksamarbete är det viktigt att ha en kontext, att fokusera på professionen och inte det personliga och vad som är relevant för föräldrarna att veta respektive vad som är relevant för pedagogerna att veta om familjen.

5.4.2 Egen kompetens

”[...] man är absolut inte färdig när man går ut (skolan) och man har väldigt lite kunskap om det här.” (Annelie)

Resultaten visar att den egna kompetensen bland pedagogerna upplevs som något som inte riktigt uppfyller varken deras egna eller verksamhetens behov trots att man klarar att hålla utvecklingssamtal och att skriva dem utifrån läroplan och mål.

”Det känns som att samverkan och kommunikation lär vi oss genom erfarenhet och möten med föräldrar, inte något som vi blir utbildade till.” (Lollo)

Redan under utbildningen anser främst Lollo och Annika att kommunikation med föräldrar har en alldeles för lite, och nästintill obefintlig plats och att den egna kompetensen istället är erfarenhetsbaserat då pedagogerna upplever att de får lära sig möta föräldrarna och komplikationer som kan uppstå där väl ute i arbetslivet. Peter upplever det som att kommunikation med föräldrarna är ett område som, generellt sett över alla yrkesgrupper inom utbildning, är en brist i utbildningen och som kan bli oerhört

mycket bättre. Informanten Annelie håller med Peter och menar på att kunna möta föräldrarna är någonting som man får lära sig själv och är någonting som man hela tiden utvecklar eftersom det alltid är någonting nytt man lär sig i hur man ska möta människor.

Trots att pedagogerna kan uppleva att den egna kompetensen inte uppfyller verksamheten eller deras egna behov tar de ansvar för att bredda sin egen kompetens. Det gäller att ha ett intresse för sitt yrke och vara så pass trygg i sin yrkesroll att man vet vad man står för och vad för typ av kunskap man själv behöver lägga till och vad man kan efterfråga för utbildningar. Ibland går man i gamla spår och rutiner men en del av pedagogerna känner också att en del bitar kan man ta tag i själv där man känner att man försökt göra på samma sätt i kommunikationen med föräldrar med svenska som modersmål som med föräldrar med ett annat modersmål men att utbildning inom ämnet kan hjälpa en hitta andra vägar och knep.

Andra pedagoger beskriver att de ofta går på korta kurser gällande kommunikation med föräldrarna, men att infon om det inte nås fram eller diskuteras med alla pedagoger då tiden som är avsatt för sådant (arbetsplatsträffar) ofta är fullbokade med annat. Andra upplever en viss brist i utbildningen kring kommunikation med föräldrar men inte efterfrågar det på arbetsplatsen, men menar på att det skulle vara väldigt gynnsamt.

5.4.3 Arbetet med läroplanen och dess uppföljning

Av intervjuerna framgår att läroplanen har stor vikt i det dagliga arbetet och är någonting som föräldrarna måste ta del av.

Målen i läroplanen och uppföljningen av dessa kommuniceras ut till föräldrarna på flera men liknande sätt hos förskolorna. Informanterna berättar att det är främst under utvecklingssamtalen som man talar om läroplanens innehåll då det har ett större fokus där än i daglig kommunikation, samt att man mer ofta tar hjälp av en tolk till att översätta när det gäller denna typ av kommunikation.

Läroplanens innehåll kan även presenteras genom en arbetsplan som skickas ut ungefär tre gånger per termin, där de även följs upp berättar Peter. Texterna i dessa arbetsplaner upplevs av en informant som något svåra för de som inte har svenska som modersmål, eller de som ännu inte behärskar svenskan så bra, och inser att det är ett område som förskolan vi bättre på i sin utformning. Under föräldraforumen som anordnas ges det också utrymme till att lyfta olika frågor, bland annat angående läroplanen, som sedan diskuteras.

Liknande den informationen som man ger ut kring läroplanen i arbetsplanerna är det också vanligt att man i månads- eller veckobrev beskriver vad som händer i verksamheten och hur det relaterar till läroplansmålen. I dessa brev som man skickar ut till familjerna visar man upp bilder och ger konkreta exempel på vad man gör och vad det är barnen lär sig genom det. Pedagogerna har en positiv syn till månads- och veckobreven och upplever att de allra flesta förstår innehållet i dem, trots att de kan känna att språket i dem kan vara svårt. En annan informant berättar:

”Jag har hört på en förskola att de översätter deras månadsbrev på språken som är representerade bland föräldragruppen, ett problem som den förskolan har haft var att två föräldrar var analfabeter och kände sig nästan förnedrade. Att man försöker arbeta förebyggande och för att få med alla men att det kan bli fel i mycket av det man tänker. Det är ändå människor som jobbar med människor. Även ifall föräldrar med ett annat modersmål än svenska förstår det svenska språket bra, så kan de tolka något på ett helt annorlunda sätt än vad vi som pedagoger hade tänkt.” (Kajsa)

Det finns en risk att läroplanen inte förstås av föräldrarna vilket kan leda till att pedagoger väljer att tala om den väldigt lite, eller på olika sätt då de upplever att föräldrarna vet om att det finns en läroplan men inte vad det innebär, eller att de helt enkelt inte är intresserade utav den. För pedagogernas egen skull kan man ha med sig läroplanen i fickformat berättar Annelie och har därmed möjligheten att använda den som ett dagligt redskap där man kan koppla ihop det med vad barnen gör eller säger under dagarna vilket man sen använder när man samtalar med föräldrarna.

5.5 Analys av material

5.5.1 Generella upplevelser av kommunikation

Informanterna pekar på att det krävs en viss fingertoppskänsla och relationskompetens för att kunna balansera mötet på ett bra sätt. En av informanterna beskriver hur ens egna kompetens utvecklas i möten med föräldrar som har annat modersmål än svenska genom att man först gav ut samma veckobrev och andra informationstexter som till svenska föräldrar, men att det senare bara gavs ut förenklade texter tillsammans med foton. Detta fungerade till en viss del men informanten menar på att den bästa metoden var möta dessa föräldrar öga mot öga då en del av de förenklade texterna upplevdes som nästan fördummande gentemot föräldrarna.

Vidare menar en annan informant på att de (pedagoger) lär sig hur de ska samtala och möta föräldrarna genom just möten med dem. Informanten menar på att det inte är någonting som man utbildas till. Informanten pekar på att det krävs en ödmjukhet och ett intresse gällande att vilja lära sig utav föräldrar med annat modersmål för att man ska kunna förstå föräldrarna bättre.

Detta ligger nära förknippat med det sociokulturella perspektivet, som menar på att lärandet och förståelse av ny kunskap skapas genom att man medverkar i sociala interaktioner (Säljö, 2000). Förstår inte båda parterna varandra finns det inget utrymme för lärande i interaktionen och förståelsen för varandra blir sämre.

Överlag tycks pedagogerna dela den positiva uppfattningen av kommunikation med föräldrar med ett annat modersmål. Någonting som upplevs som svårt att hantera är hur man kommunicerar med föräldrar av ett annat modersmål än svenska om att passa och hålla tider vilket ur ett symboliskt interaktionistiskt-perspektiv handlar om att parterna har olika tolkningar av handlingen då de har olika betydelse för dem. Länder utanför västvärlden har en mer lättsam syn på tid och pedagoger upplever det som att föräldrar med ett annat modersmål än svenska inte anser det är lika viktigt att hålla tider som pedagogerna tycker att det är (Ellneby, 2007). Pedagogernas positiva uppfattning av kommunikationen med föräldrarna kan kopplas till Meads begrepp om jaget och den generaliserande andre, där jaget kan förstås genom de individuella upplevelserna och erfarenheter och den generaliserande andre som den sociala gruppen som förskolan utgör.

Sedan 1980- och 1990-talet har synen på vårdnadshavares delaktighet och inflytande ändrats och fördelningen över ansvaret över barnets uppfostran och omsorg har ändrats likaså. Föräldrarna är idag mer delaktiga i takt med att pedagog-yrket har ökat i relevans för sociala frågor där pedagogerna upplever att deras kompetens inte är tillräcklig för att leva upp till de ökade kraven. (Tallberg Broman, 2009) Synen på delaktigheten hos föräldrarna och ökat fokus på sociala frågor för pedagogerna kan kopplas till begreppen "me" och "I" i Meads teori om symbolisk interaktionism. "Me" kan liknas vid den bestämda samhällsordning som förskolan innebär och pedagogernas attityder som de själva antar, exempelvis upplevelsen av att den egna kompetensen inte är tillräcklig för att

kunna möta föräldrarna med en optimal kommunikation. Attityden till den egna kompetensen kan även kopplas till begreppet ”I” som är individens respons på andras attityder, detta kan exempelvis ses då de som åtgärd vid tillfällen där den egna attityden brister vänder sig till kollegor med andra språkliga erfarenheter.

5.5.2 Brist i kommunikation

Lunneblad (2013) fokuserar på vikten av att försöka att skapa en förståelse för föräldrarna. Ett sådant försök är nödvändigt i syfte att kunna ge förutsättningar till att åstadkomma en slags förståelse av kulturella skillnader i föräldrasamarbetet. Säljö (2000) menar på att det sociokulturella perspektivets syn på lärande uppvisar en kulturform som bygger på att individer ska vägleda varandra genom ny kunskap, där man tillsammans hjälps åt att fylla på den andras kunskapsbehov. Detta är i praktiken med flera uttalanden ifrån studiens resultat där en av informanterna tar upp exemplet med föräldern från Libyen. Där fick föräldern se hans barn säga hejdå till ett annat barn med annat kön, det fick föräldern att säga ”*haram*” som enkelt översätts till förbjudet. Där fick pedagogen i situationen berätta och förklara för den föräldern hur kulturen är på förskolan och att det inte betyder samma sak som i hemlandet. Man ger en förståelse av att veta att det kan vara så i hemlandet, men samtidigt en förklaring till att detta inte betraktas på samma sätt i denna kultur. Ur ett sociokulturellt perspektiv är det här viktigt för både pedagoger och föräldrar med ett annat modersmål att öppna upp för en förståelse för varandra, detta är en viktig del i att kunna skapa förutsättningar till kommunikation.

Språket är den faktor med störst påverkan i möjligheten i att skapa en förbindelse mellan skola och hem. Den mesta av informationen som sätts upp i förskolornas lokaler skrivs endast ut på svenska vilket kan hindra föräldrarnas delaktighet. (Bouakaz, 2007) Är delaktigheten begränsad blir den begränsad i hela samhället. Ser vi till symbolisk interaktionism blir det därmed viktigt att börja med att se till att båda parter är överens om samma betydelse på en handling. Då migrationen har ökat har Sverige fått en större kulturell mångfald hos många olika etniciteter (Socialstyrelsen, 2017, s. 17) och de därmed ett viktigt område för individer inom olika sociala arbeten att arbeta med och att föra en god kommunikation, för att i sin tur förbättra integrationen. Detta är viktigt för att undvika en segregerad integration där svenskarna utgör en norm som sedan de nyanlända ska anpassa sig efter (SOU 2006:73 s. 1) utan för att båda grupperna integreras och anpassas efter varandra.

I takt med att språket utvecklas och förändras samt att migrationsmönster förändras bör man se till att parterna anpassar sitt språk efter varandra och försöker hjälpa varandra för en gemensam förståelse. Som nämnt tidigare är det viktigt att man arbetar med att ta fram något slags underlag där man kommer överens om vilka handlingar och ord som betyder vad för att undvika missar i kommunikationen.

Olika kulturella bakgrunder har olika betydelser för ord och handlingar, men man bör i det nya samhället enas om en gemensam betydelse. Detta kan kopplas till den symboliska interaktionismen då förståelse nås då man har samma mening för olika objekt.

5.5.3 Åtgärder och förebyggande åtgärder

Sandberg & Vourinens (2008) studie visar på att film och foto användes som informationskanaler när föräldrar inte behärskar det svenska språket i en tillräcklig omfattning, vilket bekräftas av informanterna i undersökningen då de beskriver att de används frekvent då det underlättar för pedagoger som föräldrar i deras vardagliga möten. Bozarslan (2001) beskriver hur man kommunicerar utan ett ömsesidigt språk där

istället kroppsspråk och engagemang utgör kommunikation. Vidare menar Bozarslan (2001) på att ifall en pedagog anstränger sig till att skapa en god kommunikation till föräldrar, uppskattas detta av föräldrarna även fast de inte förstår allt. Att pedagoger anstränger sig till att försöka skapa en god kommunikation gör att föräldrarna känner sig betydelsefulla. (Bozarslan, 2001)

Den muntliga och icke muntliga kommunikationen som används kan ses i olika verbala verktyg som pedagogerna använder sig av. Filmer, foton är prov på materiella hjälpmedel som individer utvecklat i syfte att göra livet enklare. Det sociokulturella perspektivet förstås genom Säljö (2000) som så att det kan tolkas genom dessa verktyg. Det är individen själv som i slutändan tolkar fotot utifrån sin egna förförståelse. Visar fotot ett barn som leker i grupp, gruppaktiviteten eller är meningen med fotot att visa att man har varit ute i skogen? Detta behöver då kompletteras med att en pedagog förklarar vad som också menades med fotot för att skapa en full förståelse.

Detta kan vidare förstås genom Säljö (2000) syn på det sociokulturella perspektivet som menar på att situationer som har uppstått genom interaktion ger människor förutsättningar till att tyda den verklighet som man varit i. Detta kan i sin tur nyttjas som hjälpmedel för att kommunicera och få en förståelse för kommande liknande situationer. Genom kommunikation med andra skapar man möjlighet till andra personers mening och idéer och på så sätt öppnar det upp för en tydligare kommunikation mellan pedagoger och föräldrar med ett annat modersmål vilket är viktigt för integrationen. Broman (2009) tar bland annat upp lärares upplevelser som syftar till att yrket har utvecklats och förändrats genom att få ett större ansvar för de sociala frågorna, vilket kan förklaras genom att man får bemöta och handskas med de ökade skillnader som finns i föräldrars bakgrunder. Detta skulle kunna leda till åtskillnader kring synen på barnen och uppfostran.

En åtgärd som finns tillgängligt för pedagogerna, även om det inte används allt för flitigt, är användandet av tolk. Ett tolksamarbete är en åtgärd som kan vara gynnsamt då de enligt det sociokulturella perspektivet kan ses som ett verktyg med en förförståelse som pedagogerna inte alltid själva har.

Sett ur perspektivet symbolisk interaktionism grundar sig förskolepedagogernas åtgärder och förebyggande åtgärder sig i att parterna inte har samma betydelse för vissa handlingar vilket kan skapa missförstånd då handlingar tolkas på olika sätt. Föräldrarna behöver få det förklarat för sig hur och varför förskolan arbetar på ett visst sätt (Ellneby, 2007) och för att försöka få olika handlingar att betyda samma saker för båda parter. Det krävs att man försöker vara opartisk och fördomsfri som pedagog för att man ska kunna ha en förståelse för föräldrarnas handlingar (Borzalan, 2001) samt för att ha en möjlighet att nå ett gemensamt förtroende, insikt och respekt gentemot den andres uppfattningar och handlingar i olika situationer (Skans, 2011).

Nyanlända familjer har ofta förskolan som ett av de första mötena med det svenska samhället (Lunneblad, 2013) vilket innebär att förskolepedagoger har en viktig del i det sociala arbetet för att kunna ha en påverkan på integrationen av samhället, om än i en mindre del av befolkningen då de har möjlighet att lägga en grund att arbeta ifrån. Förskolor i mångkulturella områden har en större tendens att utveckla olika sorters åtgärder för samarbete med föräldrarna vilket gör att man får en större förståelse för varandras olika normer och värderingar (Sandberg & Vourinen, 2008). Här läggs det större vikt vid att försöka säkerställa att en sorts handling har betydelse för alla involverade.

Resultaten av intervjuerna visar att olika åtgärder vid bristande kommunikation, exempelvis hur pedagogerna använder sig av mimiken och sitt kroppsspråk. Detta resultat går att koppla till den symboliska interaktionismen och Meads begrepp om mening och gester. Mimiken och kroppsspråket ger på samma sätt som Meads gester, upphov till en reaktion som tolkas av individerna. Mening uppstår mellan gester och det efterföljande beteende som den andra individen svarar med. Då pedagogerna berättar att de ofta använder sig av kroppsspråket och mimiken för att nå en gemensam förståelse visar att de är nära en gemensam mening för olika gester vilket kan tänkas ha en positiv effekt då det kan leda till att kommunikationen mellan parterna utvecklas ytterligare.

5.5.4 Egna upplevelser

Broman (2009) menar att lärare inte bedömer sig själva ha tillräckligt med kunskap och kompetens gällande hanteringen av de ökade kraven på yrket, vilket stämmer överens med den övergripande upplevelsen respondenterna berättar om.

Fasts (2007) avhandling menar på att pedagoger inte anser att alla kulturer och bakgrunder är av samma värde. Pedagogerna arbetar inte med olika barns kulturer och bakgrunder, detta då dessa pedagoger anser att barn ifrån andra kulturer drar på sin bakgrund som en belastning och detta då skulle skada barnet mer än att gynna det. Detta kan förstås genom det sociokulturella perspektivet (Säljö, 2000) som menar på att en människa behöver skapa sig en slags förståelse av den andres kultur och bakgrund, för att få förutsättning till att skapa förståelse till varför personen agerar som den gör. Först efter det kan man ha en kommunikation som förhållandevis ger båda parter en bättre förståelse.

Det Tallberg Broman (2009) och Fast (2007) är inne på är att pedagoger inte har den kunskapen och kompetensen som efterkrävs för att klara av situationer med människor ifrån andra kulturer och bakgrund, detta medför en misskommunikation men även en oförståelse som ger sig i uttryck genom att pedagoger anser att barnens bakgrund är en belastning snarare än en erfarenhet och kunskap.

Tallberg Bromans (2009) menar på att chefer inom bland annat förskola påpekar och efterkräver en större plats inom området kommunikation med föräldrar och i synnerhet föräldrar med ett annat modersmål än svenska. Detta behövs menar cheferna då en ökad vetskap och en större medvetenhet gällande förhållandet och samarbetet med föräldrar från ett ”mångetniskt, heterogent samhälle” har skett. Pedagogerna behöver stärka sin kompetens i syfte att säkerställa jämlikhet och likvärdighet för de föräldrarna, så att de får lika förutsättningar till delaktighet.

Tallberg Bromans (2009) resultat stämmer bra överens med vad informanterna har beskrivit i arbetets undersökning, nämligen att redan under utbildningen anser flera informanter att kommunikation med föräldrar med annat modersmål än svenska har en alldeles för liten plats. Informanterna menar på att ens egna kompetens inom kommunikation är erfarenhetsbaserad, att lärandet och ”utbildning” sker genom interaktion med föräldrar med annat modersmål än svenska.

Resultaten kring pedagogernas egna upplevelser från intervjuerna visar även att det är ofta som pedagogerna och föräldrar med ett annat modersmål än svenska har olika fokus, delade meningar i vad som är viktigt att kommunicera kring och om. Detta skilda fokus kan kopplas till det sociokulturella perspektivet med tanken att det blir en slags kulturkrock så väl som en språklig krock.

5.3 Resultatdiskussion

Undersökningens syfte att öka kunskapen om svenskspråkiga förskolepedagogers upplevelser och erfarenhet av kommunikation med föräldrar med ett annat modersmål än svenska vilket uppfylls genom de semi-strukturerade intervjuerna där informanterna har delgett sina upplevelser och erfarenheter av att kommunicera med dessa föräldrar. De har övervägande samma åsikt kring temana, om än skillnader som syns i förhållande till antal år som verksamma inom yrket.

Skolor och förskolor upplever svårigheter med att få föräldrar med andra modersmål än svenska att bli delaktiga då brister i deras språkliga förmåga hämmar dem. Pedagoger behöver en större grundkunskap i hur man ska möta dessa föräldrar. (Bouakaz, 2007) Detta är i linje med olika uttalanden hos informanterna, exempelvis Lollo och Peter som upplever en väldig brist utbildningen angående kommunikation med föräldrar där endast 7,5 högskolepoäng lades på detta område och flertalet informanter vittnar om att deras kunskap är erfarenhetsbaserad. Frågeställningen *"Hur upplever pedagogerna den egna kompetensen inom kommunikation med föräldrar med ett annat modersmål än svenska?"* får sitt svar i respondenternas övervägande känsla av att den egna kompetensen inte är tillräcklig för att kunna möta föräldrar med ett annat modersmål på ett tillfredsställande sätt, varken för deras egna behov eller verksamhetens. Den kunskapen är erfarenhetsbaserad och önskas mer fokus på detta redan under utbildningen för att pedagogerna ska känna att de kan lita mer till sin egen kompetens i mötet med dessa föräldrar.

Frågeställningen *"Vilka åtgärder finns vid situationer där kommunikationen brister?"* besvaras bland annat genom åtgärder och förebyggande åtgärder så som fokus på det egna kroppsspråket och mimiken. Det är ett sätt för pedagogerna att försöka göra sig förstådda på utan andra externa medel. De kan på detta sätt få med föräldrarna i kommunikationen, samt är det ett sätt för pedagogerna att förstå föräldrar som också använder sig av kroppsspråk för att beskriva vad de vill kommunicera. Det är en enkel åtgärd som ger möjligheter till gemensam förståelse och förutsättningar till en godare kommunikation. Detta kan kopplas till Mead och teorierna kring symbolisk interaktionism och då främst begreppet gester som är en icke-språklig åtgärd för att kommunicera med andra och göra sig förstådd.

Foton och filmer av barnen på förskolan har visat sig bli allt mer viktigt, dels för att barnen själva kan berätta om sina upplevelser men också som en slags support för föräldrarna, men en svårighet ligger i att veta vad gränsen går för vad man får och bör dela med sig utav (Sandberg, och Vourinen, 2008).

Fortsättningsvis arbetar förskolorna även allt mer med digitala medier där pedagogerna fotar och filmar barnen för att föräldrarna både ska kunna ta del av barnens dag men också känna att de har någonting konkret att samtala om. Däremot räcker det inte enbart att visa upp filmer och foton på barnen då ett foto kan tolkas på flera olika sätt. Men det ger föräldrarna ett samtalsämne att förbereda sig på, en grundtrygghet att veta vad förskolan kommer att prata med dem om, vid exempelvis hämtning eller lämning av barnen. Det kan också ge pedagogerna möjlighet att koppla dagens händelser till läroplansmålen, vilket de måste kommunicera ut till föräldrarna.

Frågeställningen *"I vilka situationer upplever pedagogerna att kommunikationen brister?"* besvaras i resultatet som i främst i vardagliga situationer där pedagogerna inte kan förmedla en viss känsla. Det kan också gälla mer allvarliga situationer som där det måste diskuteras mer ingående, till exempel gällande en eventuell diagnos. Föräldrars ökade ansvar och engagemang på förskolan upplevs som positivt av pedagoger, som samtidigt rapporterar

att det ställs större krav och ifrågasättande på deras professionella roll (Tallberg Broman, 2009).

Vidare arbetar främst en förskola med ett kompendium som en förebyggande åtgärd, samtidigt som föräldrarna får information har pedagogerna någonting som de senare kan återkoppla till. Informationskompendiet baseras på förskolans arbetsplaner men innehåller även allmän information och läroplansmål. Det är god grund till en förebyggande åtgärd, men språket anpassas efter olika personers språkkunskaper, den kan förenklas i det svenska språket genom att till exempel plocka ut de viktigaste orden i kursiv text för tydlighetens skull. Ett annat förslag kan vara att ha en kortare ordlista med de viktigaste orden på de olika språk som har flest representanter i föräldragruppen. Vid situationer som kräver mer resurser eller som rör exempelvis inskolning eller utvecklingssamtal så bokar man in en tolk. Resultaten visar att samarbetet med tolk är övervägande positivt men att det inte bokas tolksamtal så ofta. Analysen görs att mer tolksamarbete kan behövas i dagens förskolemiljö gentemot hur det var under "dagis-tiden". Detta för att förskolans situation har förändrats från dagis till förskola, det har blivit mer lärandeorienterat och förutsättningarna för barnen blir olika beroende på hur väl denna informationen förstås av föräldrarna. Vidare kan ett större tolksamarbete vara viktigt i relation till förändrade migrationsmönster, ju fler olika grupper av människor som möts, desto viktigare blir det att skapa möjligheter till förståelse. I mer vardagliga situationer använder man sig utav kollegornas olika språkkunskaper för att kunna tolka vardagliga samtal. Professionell tolk är ändå att föredra då bedömningen görs att tolkande kollegor riskerar att få samtal med en annan utgång än det som var planerat, man tappar helt enkelt yrkesroll.

Arbetet problematiserar förskolans uppdrag av att vara en social och kulturell mötesplats, man ska försöka integrera grupperna och inkludera alla som kommer för att få en förståelse av bland annat kulturer och religioner. Detta uppdraget bromsas av att kommunikationen mellan parterna då den brister.

Inledningsvis förväntades frågeställningarna generera svar över kommunikation som brister då det är olika typer av invandrargrupper som kommer till förskolan i olika omgångar med olika upplevelser och förutsättningar. I linje med detta förväntades även frågeställningarna att visa på fler konkreta åtgärder och ett etablerat arbetssätt överlag för att kunna hantera situationer där kommunikationen med föräldrar med ett annat modersmål än svenska brister.

Slutsatser som dras av undersökningen är att förskolepedagoger upplever brister i kommunikation så väl som brister i sin egen kompetens för att klara av att kommunicera på ett sätt där båda parterna förstår varandra. Vidare kan slutsatsen dras att den egna kompetensen blir erfarenhetsbaserad då det saknas underlag för detta under utbildning och det önskas att läggas mer fokus på detta.

Angående åtgärder att ta vid då kommunikationen brister, slutsatser som dras här är att det inte riktigt finns ett etablerat arbetssätt att förhålla sig till vid de situationer där kommunikationen blir lidande. Det är upp till pedagogerna att välja sätt att arbeta efter som de själva tycker fungerar, det kan vara åtgärder, eller förebyggande åtgärder, som att använda sig utav tolk eller tolkande kollegor, olika digitala medier och olika informationskompendium som ges ut till föräldrarna.

6. Slutsats

Resultatet i undersökningen visar att pedagogerna har förhållandevis en positiv upplevelse av kommunikationen med föräldrar med ett annat modersmål. Pedagogerna

upplever vissa brister i den egna kompetensen och menar att det bör läggas ett större fokus på kommunikation med föräldrar under utbildningen eftersom den kompetensen de har idag är ett resultat av erfarenhet inom yrket. Samtidigt har de åtgärder och förebyggande åtgärder som är en hjälp då de exempelvis kan boka in tolk till olika samtal, använda kollegors språkliga kunskaper och använda sig av digitala medier med flera.

Som nämnt i tidigare avsnitt upplevs syftet som uppfyllt då det sökte att öka kunskapen om förskolepedagogers upplevelser kring kommunikationen med föräldrar som har ett annat modersmål än svenska, vilket gjordes genom de semi-strukturerade intervjuerna. Frågeställningarna upplevs även som uppfyllda eftersom den egna kompetensen upplevs av pedagogerna som bristande; åtgärderna som förskolorna arbetar med i situationer där kommunikationen blir lidande rör sig från tolksamtal, kollegors språkkompetens, informations-kompendium och digitala medier till ens egna mimik och kroppsspråk.

6.1 Studiens relevans för socialt arbete och samhället i stort

Arbetets resultat anses vara relevant för socialt arbete främst i ett förebyggande syfte. Detta då Sverige består av flera kulturer och språk samt människor med väldigt olika bakgrunder och upplevelser som ska bo i samma land och komma överens, att då inte kommunicera så att den andra partnern förstår kan skapa ett socialt problem samt ett samhällsproblem. Att inte förstå varandra och inte kunna kommunicera kan enkelt skapa missförståelse, vilket i sin tur kan leda till mer negativa konsekvenser såsom aggressionsproblem och missbruksproblem samt tendenser till våld.

Vi menar att uppsatsens resultat kan ha en stark betydelse för samhället i stort, detta genom att man förstår vikten av kommunikation i dagens Sverige. Ett Sverige som växer för var dag och innefattar flera kulturer med en helt annan kommunikation än den vi har i det svenska samhället idag. Att människor med olika kulturer och språk flyttar till Sverige gör att samhällets kommunikationsstrategier behöver utvecklas för att bemöta efterfrågan. Att skriva ett arbete som fokuserar på pedagoger och föräldrar men där (enligt vår mening) konsekvenserna mest hamnar hos barnen visar hur otroligt viktig kommunikation är.

Vi som har genomfört uppsatsen tror på att när det sker en sådan stor förändring som det just nu sker i Sverige med massinvandringen, är det lätt för de som redan är bosatta i Sverige att skapa sig en oro. En oro för det okända. Denna oro kan te sig på olika sätt men vanligast enligt oss är att man blir rädd för de okända och det nya, detta kombinerat med internet-världen där vem som helst kan lägga upp en text och dela den till människor som tror på vad texten försöker att förmedla.

Det är där som denna uppsats kan bli till stor hjälp, att genom att våga kommunicera med dessa människor och bilda en egen uppfattning och relation menar vi är en viktig byggsten för hela samhället och invandringen i Sverige.

Att undersöka föräldrar med ett annat modersmål än svenska och deras upplevelser och erfarenheter skulle kunna ge en större förståelse av kommunikation i olika situationer. Detta skulle kunna ge relevans för socialt arbete genom att gynna integrationen då man får höra föräldrarnas perspektiv och kan arbeta utifrån det för att ge dem bättre förutsättningar att komma in i det svenska samhället.

Genom att visa hur viktig och central kommunikationen är i arbetet med att förstå, agera och implementera sig själv (förälder) och sin familj i förskolemiljön som är en början in i integrationen så skulle "vi-och-dem" (SOU 2006: 73) känslan kunna minska avsevärt och där ett mer gemensamt tänk kunna växa fram.

6.2 Slutsatser i relation till praktisk tillämpning och fortsatt forskning

Delar av socialt arbete kan ses i läroplanen för förskolan där det framgår att de ska förbereda barnen på ett mer internationaliserat samhället (Lpfö, 2016 rev.). Däremot kan antagandet göras att det förmodligen är enklare för barn att anpassas in i detta och att det är föräldrarna som kan komma att behöva arbeta mer för sin anpassning och förståelse för andra. Denna undersökning visar att kommunikationen med de föräldrar som har ett annat modersmål kan vara svårt och frustrerande och att det krävs en större kompetens i att möta föräldrarna i kommunikationen.

Slutsatser som kan dras av detta arbete i relation till praktisk tillämpning inom området socialt arbete är se och att ta tillvara på potentialen som finns i förskolan för integration då förskolan är en av de första instanserna som nyanlända möter i sitt nya samhälle. Förskolan har en potential inom det sociala arbetet som en viktig arena för integration, men det saknas spetskompetens inom området samt fokus på detta under utbildning, det räcker inte med erfarenhetsbaserad kunskap.

Ett förslag till praktiska insatser med grund av detta arbete vara att bredda detta området i olika lärarutbildningar, att helt enkelt utöka det från att lära sig kommunicera med barn till att även lära sig hur man på bästa sätt kommunicerar med föräldrar. Främst lära sig kommunicera med föräldrar med ett annat modersmål än svenska.

Ett intressant fokus på fortsatt forskning inom området kan vara forskningsstrategier tillsammans med integration och vilket stöd förskolepedagoger har i arbetet med kommunikation. Även att undersöka föräldrar med ett annat modersmål än svenska och utifrån deras perspektiv, upplevelser och erfarenheter av kommunikation med förskolepedagoger. Det skulle vara betydelsefullt för blivande pedagoger och dom som redan är yrkesverksamma.

Det skulle även kunna ha en viss relevans för socialt arbete på det sätt att det skulle gynna integrationen, visserligen på ett begränsat område men ändå på en samhällsnivå om det skulle genomföras i hela landet. Tydligare kommunikation, med gemensamma betydelser för att koppla till symbolisk interaktionism, skulle kunna minska ”vi-och-dem”-tänket (SOU 2006:73) och istället skulle ett mer gemensamt tänk kunna växa fram.

Referenser

- Ahrne, G. och Svensson, P. (red.) (2014) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm, Liber AB
- Akademikerförbundet SSR (2014) *Global definition av professionen socialt arbete*. Stockholm.
- Angel, B. & Hjern, A. (2004) *Att möta flyktingar*. Lund: Studentlitteratur
- Bergmark, A., Bergmark, Å. och Lundström, T. (2014) *Evidensbaserat socialt arbete – teori, kritik, praktik*. Stockholm, Natur & Kultur
- Bouakaz, L. 2007. *Parental involvement in school – what hinders and what promotes parental involvement in an urban school*. Diss., Lunds Universitet.
<https://dSPACE.mah.se/handle/2043/4684> hämtad 170426
- Bozarslan, A. (2001) *Möte med mångfald – förskolan som arena för integration*. Stockholm, Liber AB.
- Bryman, A. (2016). *Sambällsvetenskapliga metoder*. 2 uppl. Stockholm, Liber AB.
- Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken - För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur. AB.
- Ellneby, Y. (2007) *Pedagoger mitt i mångfalden*. Stockholm: Sveriges Utbildningsradio AB
- Eriksson- Zetterquist, U. & Ahrne, G. (2014) Intervjuer. I Ahrne, G. och Svensson, P. (red.) 2014. *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm, Liber AB, ss 36-56
- Europeiska arbetsmiljöbyrån. *Psykosociala risker och stress på arbetsplatsen*.
<https://osha.europa.eu/sv/themes/psychosocial-risks-and-stress>
Hämtad 170518
- Fast, C. 2007. *Sju barn lär sig läsa och skriva. Familjeliv och populärkultur i möte med förskola och skola*. Diss., Uppsala Universitet.
- Faulker, Gerstenblatt, Lee, Vallejo och Trivsis. 2014. Childcare providers: Work stress and personal well-being. *Journal of Early Childhood Research*. Volym 14, nr. 3. Sida 280-293
<http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1476718X14552871> hämtad 170618
- Gustafsson, B., Hemerén, G. och Petterson, B. (2011). *God Forskningsed*. Stockholm, Vetenskapsrådet.
<https://publikationer.vr.se/produkt/god-forskningssed/> Hämtad 170516
- Lunneblad, J. 2013. En studie av mottagandet av nyanlända barn och familjer i den svenska förskolan. *Nordic early childhood education research*. Volym 6, nr. 8. Sida 1-14. ISSN 1890-9167
<https://journals.hioa.no/index.php/nbf/article/viewFile/339/578> Hämtad 170519

- Läraryrket, (2015). *Allt fler blir sjuka av stress*.
<http://forskolan.se/allt-fler-blir-sjuka-av-stress/> hämtad 170616
- Läraryrket, (2014) *Ökade krav ger nya utmaningar*.
<http://forskolan.se/okade-krav-ger-nya-utmaningar/> hämtad 170616
- Mead, G H. (1976) *Medvetandet jaget och samhället, från socialbehavioristisk ståndpunkt*. Kalmar, Östra Smålands Tryckeri AB.
- Månsson, S-A. (2013). Interaktionistiska perspektiv på studier av sociala problem – processer, karriärer och vändpunkter. I Meeuwisse, A. och Swärd, H. (red.) 2013. *Perspektiv på sociala problem*. 2 uppl., Stockholm: Natur & Kultur, ss 167-185.
- Perlinski, M. (2015). Kvantitativ metod sett inifrån köket. I Dahlgren, L. och Sauer, L. (red.) 2015. *Att forska i socialt arbete. Utmaningar, förhållningssätt och metoder*. Holmbergs i Malmö AB, ss 31-60
- SAOL, *Svenska Akademiens ordlista över svenska språket*. (2015) 14 uppl. Stockholm: Svenska Akademien.
http://www2.svenskaakademien.se/svenska_spraket/svenska_akademiens_ordlista/saol_13_pa_natet/ordlista hämtad 170515
- Sandberg, A. och Vourinen, T. 2008. Preschool – home cooperation in change. *International Journal of Early Years Education*. 16 juni.
- SFS 2010:800 *Skollag*. Stockholm, Utbildningsdepartementet.
<http://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=2010:800> hämtad 170613
- Skans, A. (2011). *En flerspråkig förskolas didaktik i praktiken*. Licentiatavhandling, Malmö Högskola.
<http://hdl.handle.net/2043/11603> Hämtad 170515
- Skolinspektionen (2016) *Förskolans pedagogiska uppdrag – om undervisning, lärande och förskollärares ansvar*. Stockholm.
<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2016/forskolan-ped-uppdrag/rapport-forskolans-pedagogiska-uppdrag.pdf> hämtad 170613
- Skolverket (2017). *Läroplan för förskolan Lpfö 98[rev.2016.]*. Stockholm: Skolverket
https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fpubext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf2442.pdf%3Fk%3D2442 Hämtad 170519
- Socialstyrelsen (2010) *Interkulturellt socialt arbete*.
<http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2010/2010-6-9> Hämtad 170501
- SOU 2006:73. Rapport av Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering. *Den segregerade integrationen. Om social sammanhållning och dess hinder*.
<http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2006/07/sou-200673/> Hämtad 170501

Säljö, R. (2000) *Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm, Prisma.

Tallberg Broman, I. (2009). "No parent left behind". *Föräldradeltagande för inkludering och effektivitet*. Educare: 2-3, Holmbergs AB, Malmö. 221-240. Elektronisk resurs. Hämtad 170525

<https://dspace.mah.se/bitstream/handle/2043/13296/Educare%202009%202-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Watt Boolsen, M. (2014). *Kvalitativa analyser*. Falkenberg, PrePress Team Media Sweden, AB.

Hej!

Vi heter Ida Blom och Rami Amin och studerar socialt arbete vid Högskolan i Halmstad. Vi läser just nu vår sjätte och sista termin och arbetar i detta nu med en C-uppsats om 15 HP där vi förväntas göra en fältförlagd studie inom socialt arbete.

Studien som vi kommer att göra har som syfte att ur pedagogernas perspektiv beskriva svenskspråkiga förskole-pedagogers uttryckta uppfattningar och erfarenheter av kommunikation och samverkan med föräldrar/vårdnadshavare med andra modersmål.

För att möjliggöra denna studie önskar vi genomföra intervjuer där vi gärna kan använda oss av någon form av ljudupptagning. Intervjuerna kommer ta mellan 30-60 minuter

Inspelningen kommer att sparas till dess att presentationen av studieresultatet blivit godkänd av examinator/-er vid Högskolan i Halmstad. Efter det så raderas inspelningen.

Vidare är deltagandet frivilligt och ifall du skulle vilja så kan du när som helst avbryta intervjun och därmed deltagandet.

Undersökningens resultat kommer endast att användas i utbildningssyfte, där en redovisning för kurskamrater samt examinator/-er kommer att hållas vid Högskolan i Halmstad. Du kommer att ha möjlighet att kunna ta del av vår färdiga studie om så önskas då arbetet kommer läggas upp i Diva och därefter kommer alla intervjuer att avidentifieras.

Tack på förhand.

Har ni några funderingar kan ni kontakta oss på följande mailadresser;

Ida Blom, idaXXXX@gmail.com

Rami Amin, ramiXXXX@gmail.com

Inledning/ Bakgrundsfrågor

- Utbildning? Senaste utbildningen?
- Arbetslivserfarenhet har du inom förskoleverksamheten?
- Vilken erfarenhet och upplevelser har du av samverkan med föräldrar som har ett annat modersmål än svenska?
- Hur många språk är representerade i er föräldragrupp?

Kommunikationsstrategier

- Hur upplevs kommunikationen mellan er pedagoger och vårdnadshavare?
- Hur går ni tillväga för att göra er förstådda samt förstå föräldrarna i de dagliga samtalen?
- Hur upplever du ev. arbete med tolk? I vilken situation?
- Vilken skriftlig information och dokumentation existerar i er verksamhet?
- Hur kommuniceras läroplanens innehåll och mål till föräldrar som inte har svenska som modersmål?
- Uppföljning av läroplansmål? Kommuniceras hur?
- Under vilka tillfällen/omständigheter blir kommunikationen lidande för pedagogerna?
- Åtgärder vid lidande kommunikation?

Samverkan

- Föräldrasamverkan i allmänhet? Främjande? Svårigheter?
- Likheter/svårigheter i jämförelse med svenskspråkiga vårdnadshavare?
- Former av samverkan i verksamheten mellan pedagoger och föräldrar?
- Hur ser du på föräldrasamverkan utifrån barns trivsel, utveckling och lärande i förskolan?
- Hur ser du på den information du fått kring barnen du möter?

Föräldrars/vårdnadshavares delaktighet och inflytande

- Språk och kommunikation i relation till föräldrasamverkan? Hur? Vad? Vilket sätt?
- Föräldrars delaktighet och inflytande? Vad kan det handla om? Vad vill föräldrarna?
- Behöver delaktigheten ökas? T.ex. utv.samtal/föräldramöte/hemsidor
- Fördelar/nackdelar? Svårt/lätt?

Förskolepedagogernas förutsättningar - resurser och kompetens

- Stöd och resurser, motsvarar det ditt/dina behov?
- Din egna kompetens, motsvarar det dina behov och verksamhetens krav/mål?
- Saknas det resurser/kompetens?

Avslutande del

- Tillägg? Förtydliganden?
- Får vi återkomma vid oklarheter?
- Tack för medverkan

Rami Amin

Ida Blom



Besöksadress: Kristian IV:s väg 3
Postadress: Box 823, 301 18 Halmstad
Telefon: 035-16 71 00
E-mail: registrator@hh.se
www.hh.se